

पत्र

कार्यकारी अधिकारी  
श्री.वि.रू.मं.स.पं.यांचे कार्यालय  
पंढरपूर जि.सोलापूर  
का.वि.४३३ २०१४  
दि.७४.१०.२०१४

मा.प्रधान सचिव,  
विधी व न्याय विभाग,  
मंत्रालय मुंबई ३२

विषय:— सन १९८५ ते सन २०१२ च्या प्रशासकिय अहवाल मतितार्थबाबत.  
संदर्भ:— दि.२.८.२०१३ रोजी मा.श्री एकनाथराव खडसे मा.विरोधी पक्षनेता  
महाराष्ट्र विधानसभा यानी दि.२.८.२०१३ रोजी म.वि.स.नियम २७४  
अन्वये विशेषाधिकार भंगाची सूचना व आपले कडील दि.०८.०८.  
२०१४ चे पत्र

आदरणीय महोदय,

श्री विठ्ठल रूक्मिणी मंदिर समितीने सन १९८५ ते सन २०१२ पर्यंतचे  
प्रत्येक वर्षाचा स्वंत्र प्रशासकिय अहवाल दि.२८.५.२०१४ रोजी पाठविलेले आहेत. आपण दि.  
०८.०८.२०१४ रोजी दिलेल्या पत्राप्रमाणे प्रत्येक वर्षाच्या प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ  
स्वंत्रपणे या सोबत पाठवत आहोत त्याचा स्विकार करावा ही विनंती.

सविनय सादर

आपला विश्वासू

०१०  
०११  
श्री विठ्ठल रूक्मिणी मंदिर समिती  
पंढरपूर

कार्यकारी अधिकारी



श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूर  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ  
दिनांक २६ फेब्रुवारी १९८५ ते ३१ मार्च १९८५

श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूरचा सन १९८५-८५ या वर्षाचा  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ पुढील प्रमाणे सादर करत आहे  
श्री क्षेत्र पंढरपूर येथील श्री विठ्ठल व श्री रुक्मिणी चे दर्शनास येणाऱ्या भाविक/वारकरी  
यांना सातत्याने होत असलेल्या त्रासामुळे वारकरी/भाविक भक्तांनी शासनाकडे निवेदने  
सादर करून वेळप्रसंगी उपोषणे करून वारकरी व भाविक भक्तांचे निवेदने व तक्रारीचे  
अनुषंगाने सन १९६८ साली नाडकर्णी कमिशन नेमण्यांत येवून नाडकर्णी कमिशननी सादर  
केलेल्या अहवालानुसार शासनाने सन १९७३ मध्ये पंढरपूर मंदिरे अधिनियम हा कायदा  
केला. परंतु सदरचा कायदा अमंलात येण्यापूर्वीच बडवे/उत्पात यांनी या कायद्यास आव्हान  
देणारी याचिका न्यायालयात दाखल केली होती. मात्रच्च न्यायालयाचे सन १९८५ चे  
अंतिरिम आदेशान्वये उक्त कायद्याचे अनुषंगाने श्री विठ्ठल व श्री रुक्मिणी मंदिराचे  
व्यवस्थापन पहाणेसाठी श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूर चे गठन करून दिनांक  
२६/२/१९८५ रोजी श्री विठ्ठल व श्री रुक्मिणी मंदिराचा ताबा घेण्यांत आला.

मंदिर समितीमार्फत करणेत आलेली कामे.

१. भक्तजनांच्या पूजा अर्चा करण्याची सोय मंदिराचे कार्यालयात करण्यात आली असून त्यासाठी आकारण्यात आलेली रक्कम मंदिराचे कार्यालयात स्विकारण्यात येवून भक्तजनांना त्याबाबतची अधिकृत पावती देण्यात येते व पुजेचे साहित्य योग्य आहे की नाही याचेवर देखरेख केली जाते.



२. दि.२२/०३/१९८५ पासून गुढीपाडव्याचे मुहुर्तावर मार्फत “बुंदीचा लाडू प्रसाद” म्हणून अल्पदरात भाविकांना वितरण करणेचे काम चालू आहे. त्यास भाविकांनाकडून चांगला प्रतिसाद मिळत आहे.

३. श्री.विठ्ठल रुक्मणीचे सोन्याचांदीचे व हिन्द्यामोत्याचे दागिने ताब्यात घेवून समितीने राज्य शासनाच्या हत्यारी पोलीसामार्फत त्याचे संरक्षणाची सोय केली आहे.

मंदिर समितीकडे सन १९८५-८५ या सालात जमा झालेल्या उत्पन्नाचा व खर्चाचा आणि शिल्लकीचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

अ.नं.	वर्ष	एकूण वार्षिक जमा	एकूण वार्षिक खर्च	एकूण शिल्लक
१	१९८५-८५	११६००८.२०	४३३१३.४६	७२६९४.७४

दि.२६.२.८५ ते ३१.३.१९८५ जमा खर्चाचा तपशील

खर्च तपशील	रक्कम	जमा तपशील	रक्कम
पगार	५३२६.००	देणगी	३३५३.५०
विद्युत खर्च	७४६३.४९	महापूजा	२८३२०.७५
इतर खर्च	११४९४.८०	दररोजचे उत्पन्न	८२८८९.९५
उद्देशावरील खर्च	१९०३१.१७	इतर जमा	१४४४.००
नफा	७२६९४.७४		
एकूण	११६००८.२०		११६००८.२०



सदरचा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ आस्थापना विभागातील जुन्या  
कागदपत्रावरून तयार केलेला आहे. वरीलप्रमाणे दि. २६.२.१९८५ ते ३१.३.१९८५ चा  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ सादर करीत आहोत.

कार्यकारी अधिकारी

श्री विठ्ठल रुक्मणी मंदिर समिती

०१८

पंढरपूर.



**श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूर  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ  
दिनांक १ एप्रिल १९८५ ते ३१ मार्च १९८६**

श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूरचा सन १९८५-८६ या वर्षाचा  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ पुढील प्रमाणे सादर करत आहे  
मंदिर समितीमार्फत करणेत आलेली कामे.

१. मंदिरातील श्री रुक्मिणी मंदिराकडील प्रवेशाब्दार बाजुस गोपूराचे काम सुरु करण्यात आले.
२. मंदिराच्या प्रवेश व्दाराजवळच भाविकांना पाय धुऊन शुचिर्भुत होण्याची सोय करण्यात आली आहे.
३. भाविकांचे साहित्य सुरक्षीत ठेवणेसाठी विनामुल्य सेवा सुरु करण्यात आली.
४. मंदिराचे सभामंडपामध्ये दुरदर्शन युनिट बसविण्यात आले आहे.
५. पुरुषांची बारी अद्यावत सुखसोयीनी बांधणीबाबतचा ५९ लाख रुपये खर्चाचा नियोजीत आराखडा मंजुर करण्यात आला.

मंदिर समितीकडे सन १९८५-८६ या सालात जमा झालेल्या उत्पन्नाचा व खर्चाचा आणि शिल्लकीचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

अ.नं.	वर्ष	एकूण वार्षिक जमा	एकूण वार्षिक खर्च	एकूण शिल्लक
१	१९८५-८६	१६९५०६५.३९	१००३३५३.०६	६९१७९२.३३



दि.१.४.८५ ते ३१.३.१९८६ जमा खर्चाचा तपशील

खर्च तपशील	रक्कम	जमा तपशील	रक्कम
पगार	२३२१५२.२७	देणगी	३१३०८७.८४
विद्युत खर्च	११९३८२.५३	महापूजा	३०८५५२.७५
इतर खर्च	२०५१२९.०२	दररोजचे उत्पन्न	१०३५७१६.३४
उद्देशावरील खर्च	४४६६८९.२४	इतर जमा	३७७०८.४६
नफा	६९१७१२.३३		
एकूण	१६९५०६५.३९		१६९५०६५.३९

सदरचा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ आस्थापना विभागातील जुन्या कागदपत्रावरून तयार केलेला आहे. वरीलप्रमाणे दि.१.४.१९८५ ते ३१.३.१९८६ चा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ सादर करीत आहोत.

कार्यकारी अधिकारी

श्री विठ्ठल रुक्मणी मंदिर समिती

O/C

पंढरपूर.

कलांडी एकूण	तेळ कर्मीक एकूण	ग्राह कर्मीक एकूण	तेळ	ग्राह
६६.९९५७२	३०.६५६५००१	१६.५३०४७३३	३१-३०८७	१६९५०६५



## श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूर प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ

दिनांक १ एप्रिल १९८६ ते ३१ मार्च १९८७

श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूरचा सन १९८६-८७ या वर्षाचा  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ पुढील प्रमाणे सादर करत आहे  
पूर्वी 'श्री' च्या दर्शनास येणाऱ्या भाविक भक्तांची खालीलप्रमाणे व्यवस्था करण्यात  
आलेली आहे.

१. गोपूर दरवाजा व नामदेव पायरी पत्राशेड याठिकाणी लाडु प्रसाद सेंटर व फोटो  
विक्री सेंटर सुरु करण्यात आले.
२. नामदेव पायरी जवळ गोपूर बांधणेचा निर्णय घेण्यात आला.
३. यात्रा कालावधीत व अन्य गर्दीच्यावेळी सभामंडपातून मुखदर्शन रांगेसाठी स्वतंत्र  
व्यवस्था करण्यात आली आहे.
४. श्री रुक्मिणीमातेकडील गोपूराचे कामकाज पुर्ण करण्यात आले.
५. यात्रा कालावधीत व इतर गर्दीच्यावेळी जास्तीत जास्त भाविकांना सुलभ व जलद  
दर्शनाचा लाभ मिळावा म्हणून करून द्वितीयाने रांग चालवून जास्तीत जास्त  
भाविकांना दर्शनाचा लाभ मिळवून दिला जातो.
६. भक्तजनांना धार्मिक ग्रंथाचे पाठपठन करण्यासाठी मंदिरामधील ध्यानमंदिर उघडण्यात  
आलेले आहे.
७. लाकडी सभामंडप व भिंतीचे रंगकाम करण्यात आले.
८. शिखराचे रंगकाम करण्यात आले.



मंदिर समितीकडे सन १९८६-१९८७ सालात जमा झालेल्या उत्पन्नाचा व खर्चाचा  
आणि शिल्लकीचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

अ.नं.	वर्ष	एकूण वार्षिक जमा	एकूण वार्षिक खर्च	एकूण शिल्लक
१	१९८६-८७	१६५३२५३.००	११२९७५३.८१	५२३४९९.२९

दि. १.४.८६ ते ३१.३.१९८७ जमा खर्चाचा तपशील

खर्च तपशील	रक्कम	जमा तपशील	रक्कम
पगार	४८१८८०.२५	देणगी	४२४९४५.४५
विद्युत खर्च	९६५४४.२३	महापूजा	३००९५१.०५
इतर खर्च	१८६३४७.७७	दररोजचे उत्पन्न	७९१६१९.७०
उद्देशावरील खर्च	३६४९८०.५६	इतर जमा	१३५७३६.९०
नफा	५२३४९९.२९		
एकूण	१६५३२५३.१०		१६५३२५३.१०

सदरचा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ आस्थापना विभागातील जुन्या कागदपत्रावरून  
तयार केलेला आहे. वरीलप्रमाणे दि. १.४.१९८६ ते ३१.३.१९८७ चा प्रशासकीय  
अहवालाचा मतितार्थ सादर करीत आहोत.

कार्यकारी अधिकारी

श्री विठ्ठल रुक्मणी मंदिर समिती  
पंढरपूर.

०१८  
२



**श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूर  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ  
दिनांक १ एप्रिल १९८७ ते ३१ मार्च १९८८**

श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूरचा सन १९८७-८८ या वर्षाचा  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ पुढील प्रमाणे सादर करत आहे  
पूर्वी 'श्री' च्या दर्शनास येणाऱ्या भाविक भक्तांची खालीलप्रमाणे व्यवस्था करण्यात  
आलेली आहे.

१. दर्शन बारीत गर्दी होवू नये यासाठी एकेरी रांगेचे नियमन केले जाते,
२. यात्रा कालावधीत व अन्य गर्दीच्या दिवशी दर्शन रांगेच्या मार्गावर भाविकांना  
पिण्याचे पाण्याची सोय केली जाते.
३. यात्रा कालावधीत व अन्य गर्दीच्यावेळी सभामंडपातून मुखदर्शन रांगेसाठी स्वतंत्र  
व्यवस्था करण्यात आली आहे.
४. यात्रा कालावधीत व इतर गर्दीच्यावेळी जास्तीत जास्त भाविकांना सुलभ व जलद  
दर्शनाचा लाभ मिळावा म्हणून करून द्रुतगतीने रांग चालवून जास्तीत जास्त भाविकांना  
दर्शनाचा लाभ मिळवून दिला जातो.
५. 'श्री' च्या दर्शनास आलेल्या भाविकांना दर्शन झालेनंतर दररोज सकाळी १०.००  
मंदिरातील बाजिराव पडसाळी याठिकाणी खिचडी प्रसाद वाटप सुरु करण्यात आले  
आहे.
६. अधिक्षक पुरातन वस्तु, औरंगाबाद यांचेकडून मंदिरातील लाकडी सभामंडप पॉलीश  
काम, चांदीचे दरवाजे पॉलीश काम व श्री.विठ्ठल रुक्मिणी मुर्तिस इपॉक्सिस केमिकल  
ट्रिटमेंट करण्यात आली.



मंदिर समितीकडे सन १९८७-१९८८ सालात जमा झालेल्या उत्पन्नाचा व खर्चाचा आणि शिल्लकीचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

अ.नं.	वर्ष	एकूण वार्षिक जमा	एकूण वार्षिक खर्च	एकूण शिल्लक
१	१९८७-८८	२६०१२०१.९७	११७७४००.७०	१४२३८०१.२७

दि.१.४.८७ ते ३१.३.१९८८ जमा खर्चाचा तपशील

खर्च तपशील	रक्कम	जमा तपशील	रक्कम
पगार	५४७५८४.३५	देणगी	१२०७००५.००
विद्युत खर्च	६७२०६.९६	महापूजा	२५९४४१.९०
इतर खर्च	१९२७७०.३५	दररोजचे उत्पन्न	७९१६१९.७०
उददेशावरील खर्च	३६९८३९.०४	इतर जमा	३४३१३५.३७
नफा	१४२३८०१.२७		
एकूण	२६०१२०१.९७		२६०१२०१.९७

सदरचा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ आस्थापना विभागातील जुन्या कागदपत्रावरून तयार केलेला आहे. वरीलप्रमाणे दि.१.४.१९८७ ते ३१.३.१९८८ चा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ सादर करीत आहोत.

कार्यकारी अधिकारी

०१८  
०१८  
श्री विठ्ठल रुक्मणी मंदिर समिती  
पंढरपूर.



श्री विठ्ठल रूक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूर  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ  
दिनांक १ एप्रिल १९८८ ते ३१ मार्च १९८९

श्री विठ्ठल रूक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूरचा सन १९८८-८९ या वर्षाचा  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ पुढील प्रमाणे सादर करत आहे  
पूर्वी 'श्री' च्या दर्शनास येणाऱ्या भाविक भक्तांची खालीलप्रमाणे व्यवस्था करण्यात  
आलेली आहे.

१. भरपूर प्रमाणांत लाईटची सोय, विद्युत पुरवठा खंडीत झालेस पर्यायी व्यवस्थेसाठी  
जनरेटरची सोय.
२. दर्शन बारीत गर्दी होवू नये यासाठी एकेरी रांगेचे नियमन केले जाते,
३. दर्शन रांगेतील भाविकांना क्लोज सर्किट टि.व्हि.व्हारे दर्शनाचा लाभ मिळणेसाठी  
क्लोज सर्किट टि.व्हि.ची सोय.
४. प्रत्येक ठिकाणी मार्गदर्शक फलक लावण्यात आलेले आहेत.
५. यात्रा कालावधीत व अन्य गर्दीच्या दिवशी दर्शन रांगेच्या मार्गावर भाविकांना  
पिण्याचे पाण्याची सोय केली जाते.
६. यात्रा कालावधीत व अन्य गर्दीच्यावेळी सभामंडपातून मुखदर्शन रांगेसाठी स्वतंत्र  
व्यवस्था करण्यांत येते.



मंदिर समितीकडे सन १९८८-१९८९ सालात जमा झालेल्या उत्पन्नाचा व खर्चाचा  
आणि शिल्लकीचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

अ.नं.	वर्ष	एकूण वार्षिक जमा	एकूण वार्षिक खर्च	एकूण शिल्लक
१	१९८८-८९	५२१९०४१.४३	२०१५९८६.९६	३२०३०५४.४७

दि. १.४.८८ ते ३१.३.१९८९ जमा खर्चाचा तपशील

खर्च तपशील	रक्कम	जमा तपशील	रक्कम
पगार	६३९६५१.००	देणगी	२९४५१०६.१०
विद्युत खर्च	९८०१४.५६	महापूजा	३०८७१६.९५
इतर खर्च	२२८५९७.९६	दररोजचे उत्पन्न	१०८७९९५.६०
उददेशावरील खर्च	१०४९७२३.४४	इतर जमा	८७७२२२.७८
नफा	३२०३०५४.४७		
एकूण	५२१९०४१.४३		५२१९०४१.४३

सदरचा प्रशासकीय अहवालाचा मतिरार्थ आस्थापना विभागातील जुन्या  
कागदपत्रावरून तयार केलेला आहे. वरीलप्रमाणे दि. १.४.१९८८ ते ३१.३.१९८९ चा  
प्रशासकीय अहवालाचा मतिरार्थ सादर करीत आहोत.

कार्यकारी अधिकारी

श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती

पंढरपूर.

OLC  
AR



**श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूर  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ  
दिनांक १ एप्रिल १९८९ ते ३१ मार्च १९९०**

श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूरचा सन १९८९-९० या वर्षाचा  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ पुढील प्रमाणे सादर करत आहे  
पूर्वी 'श्री' च्या दर्शनास येणाऱ्या भाविक भक्तांची खालीलप्रमाणे व्यवस्था करण्यात  
आलेली आहे.

१. दर्शन मंडपाचे ४ गाळ्यातील रॅलींग पुर्ण करण्यात आले.
२. विठ्ठल मंदिरामध्ये भाविकांसाठी मोफत वाचनालय सुरु करण्यात आले.
३. दर्शन बारीत गर्दी होवू नये यासाठी एकेरी रांगेचे नियमन केले जाते,
४. यात्रा कालावधीत व अन्य गर्दीच्या दिवशी दर्शन रांगेच्या मार्गावर भाविकांना  
पिण्याचे पाण्याची सोय केली जाते.
५. यात्रा कालावधीत व अन्य गर्दीच्यावेळी सभामंडपातून मुखदर्शन रांगेसाठी स्वतंत्र  
व्यवस्था करण्यांत आली आहे.
६. यात्रा कालावधीत व इतर गर्दीच्यावेळी जास्तीत जास्त भाविकांना सुलभ व जलद  
दर्शनाचा लाभ मिळावा म्हणून करून द्वितीनी रांग चालवून जास्तीत जास्त  
भाविकांना दर्शनाचा लाभ मिळवून दिला जातो.

मंदिर समितीकडे सन १९८९-१९९० सालात जमा झालेल्या उत्पन्नाचा व खर्चाचा  
आणि शिल्लकीचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.



अ.नं.	वर्ष	एकूण वार्षिक जमा	एकूण वार्षिक खर्च	एकूण शिल्लक
१	१९८९-९०	३०६५२८८.८४	२००८५०८.७७	१०५६७८०.०७

दि.१.४.१९८९ ते ३१.३.१९९० जमा खर्चाचा तपशील

खर्च तपशील	रक्कम	जमा तपशील	रक्कम
पगार	७७४१०२.५५	देणगी	९३५९२३.२५
विद्युत खर्च	८२४०६.९९	महापूजा	३३४४०४.९०
इतर खर्च	१९२८५२.४७	दररोजचे उत्पन्न	१००१३१७.८०
उद्देशावरील खर्च	९५९१४७.५६	इतर जमा	७९३६४२.८९
नफा	१०५६७८०.०७		
एकूण	३०६५२८८.८४		३०६५२८८.८४

सदरचा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ आस्थापना विभागातील जुन्या कागदपत्रावरून तयार केलेला आहे. वरीलप्रमाणे दि.१.४.१९८९ ते ३१.३.१९९० चा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ सादर करीत आहोत.

कार्यकारी अधिकारी  
श्री विठ्ठल रुक्मणी मंदिर समिती  
पंदरपूर.  
०१०  
०२



## श्री विठ्ठल रुक्मणी मंदिर समिती, पंढरपूर

### प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ

दिनांक १ एप्रिल १९९० ते ३१ मार्च १९९१

श्री विठ्ठल रुक्मणी मंदिर समिती, पंढरपूरचा सन १९९०-९१ या वर्षाचा  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ पुढील प्रमाणे सादर करत आहे  
पूर्वी 'श्री' च्या दर्शनास येणाऱ्या भाविक भक्तांची खालीलप्रमाणे व्यवस्था करण्यात  
आलेली आहे.

१. दररोज दुपारी - १२ ते १ या वेळेत भाविकांना दर्शनाची खास व्यवस्था सुरु  
करण्यात आली.
२. प्रत्येक ठिकाणी मार्गदर्शक फलक लावण्यांत आलेले आहेत.
३. यात्रा कालावधीत व अन्य गर्दीच्या दिवशी दर्शन रांगेच्या मार्गावर भाविकांना  
पिण्याचे पाण्याची सोय केली जाते.
- ४) यात्रा कालावधीत व अन्य गर्दीच्यावेळी सभामडपातून मुखदर्शन रांगेसाठी स्वतंत्र  
व्यवस्था करण्यांत आली आहे.
- ५) अपंग व दुर्घट व्याधी असणारे भाविकांची खास दर्शनाची सोय करण्यात येते.
- ६) मंदिरातील बाजीराव पडसाळी चे रूपांतर सभागृहात करण्यात येवून समितीच्या वरीने  
भागवत धर्माचा प्रसार व अभंगवाणी, प्रवचने किंतने इ. कार्यक्रम सादर केले जातात.
- ७) श्री.विठ्ठल रुक्मणीचे रंगीत फोटो छपाई करून अल्प दरात विक्री करण्यात येत आहे.
- ८) यात्रा कालावधीत व इतर गर्दीच्यावेळी जास्तीत जास्त भाविकांना सुलभ व जलद  
दर्शनाचा लाभ मिळावा म्हणून करून द्रुतगतीने रांग चालवून जास्तीत जास्त भाविकांना  
दर्शनाचा लाभ मिळवून दिला जातो.



मंदिर समितीकडे सन १९९०-१९९१ सालात जमा झालेल्या उत्पन्नाचा व खर्चाचा  
आणि शिल्लकीचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

अ.नं.	वर्ष	एकूण वार्षिक जमा	एकूण वार्षिक खर्च	एकूण शिल्लक
१	१९९०-९१	४३९१९३८.५१	२२७९८१६.४८	२११२१२२.०३

दि.१.४.१९९० ते ३१.३.१९९१ जमा खर्चाचा तपशील

खर्च तपशील	रक्कम	जमा तपशील	रक्कम
पगार	६३३२५९.४०	देणगी	१०६५५२०.७५
विद्युत खर्च	८९९१५.१३	महापूजा	४८३७५१.००
इतर खर्च	१७२५१२.३६	दररोजचे उत्पन्न	१५०५९२८.९०
उद्देशावरील खर्च	१३८४१२९.५९	इतर जमा	१३३६७३७.८६
नफा	२११२१२२.०३		
एकूण	४३९१९३८.५१		४३९१९३८.५१

सदरचा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ आस्थापना विभागातील जुन्या कागदपत्रावरून  
तयार केलेला आहे. वरीलप्रमाणे दि.१.४.१९९० ते ३१.३.१९९१ चा प्रशासकीय  
अहवालाचा मतितार्थ सादर करीत आहोत.

कार्यकारी अधिकारी

श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती

०१८९ पंढरपूर.



श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूर  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ  
दिनांक १ एप्रिल १९९१ ते ३१ मार्च १९९२

श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूरचा सन १९९१-९२ या वर्षाचा  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ पुढील प्रमाणे सादर करत आहे  
पूर्वी 'श्री' च्या दर्शनास येणाऱ्या भाविक भक्तांची खालीलप्रमाणे व्यवस्था करण्यात  
आलेली आहे.

१. दर्शन मंडपामध्ये सर्व ठिकाणी विजेचे दिवे बसविण्यात आले.
२. दर्शन रांगेतील भाविकांना क्लोज सर्किट टि.व्ही.व्हारे दर्शनाचा लाभ मिळणेसाठी  
क्लोज सर्किट टि.व्हि.ची सोय.
३. प्रत्येक ठिकाणी मार्गदर्शक फलक लावण्यात आलेले आहेत.
४. दर्शन मंडपामध्ये भाविकांकरीता लिफटची सोय करण्यात आली.
५. यात्रा कालावधीत व अन्य गर्दच्या दिवशी दर्शन रांगेच्या मार्गावर भाविकांना  
पिण्याचे पाण्याची सोय केली जाते.
६. यात्रा कालावधीत व अन्य गर्दच्यावेळी सभामंडपातून मुखदर्शन रांगेसाठी स्वतंत्र  
व्यवस्था करण्यात येते.
७. यात्रा कालावधीत व इतर गर्दच्यावेळी जास्तीत जास्त भाविकांना सुलभ व जलद  
दर्शनाचा लाभ मिळावा म्हणून करून द्रुतगतीने रांग चालवून जास्तीत जास्त भाविकांची  
दर्शनाची व्यवस्था केली जाते.



मंदिर समितीकडे सन १९९१-१९९२ सालात जमा झालेल्या उत्पन्नाचा व खर्चाचा  
आणि शिल्लकीचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

अ.नं.	वर्ष	एकूण वार्षिक जमा	एकूण वार्षिक खर्च	एकूण शिल्लक
१	१९९१-९२	५८१९९३७.९३	२८९९६४९.२३	२९२०२८८.७०

दि.१.४.१९९१ ते ३१.३.१९९२ जमा खर्चाचा तपशील

खर्च तपशील	रक्कम	जमा तपशील	रक्कम
पगार	४८६०७०.८०	देणगी	११६०७६५.८५
विद्युत खर्च	११२२६१.१९	महापूजा व इतरपूजा	५७९०४६.००
इतर खर्च	२५७६०६.६३	दररोजचे उत्पन्न	१६७९१८१.९०
उद्देशावरील खर्च	२०४३७१०.६१	इतर जमा	२४००९४४.१८
नफा	२९२०२८८.७०		
एकूण	५८१९९३७.९३		५८१९९३७.९३

सदरचा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ आस्थापना विभागातील जुन्या कागदपत्रावरून तयार केलेला आहे. वरीलप्रमाणे दि.१.४.१९९१ ते ३१.३.१९९२ चा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ सादर करीत आहोत.

कार्यकारी अधिकारी

श्री विठ्ठल रुक्मणी मंदिर समिती

०१८

पंढरपूर.



श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूर  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ  
दिनांक १ एप्रिल १९९२ ते ३१ मार्च १९९३

श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूरचा सन १९९२-९३ या वर्षाचा  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ पुढील प्रमाणे सादर करत आहे  
पूर्वी 'श्री' च्या दर्शनास येणाऱ्या भाविक भक्तांची खालीलप्रमाणे व्यवस्था करण्यात  
आलेली आहे.

१. विठ्ठलाकडील सिंहासनास ग्रेनाइट बसविण्यात आले आहे.
२. आषाढी एकादशीपासून भाविकांसाठी हार-फुले विक्रेत्यांची बसण्याची व्यवस्था  
करण्यात आली.
३. स्वियांचे बारीचे जागेत बहुउद्देशीय इमारत बांधण्याचा प्रस्ताव करण्यात आला.
४. दर्शन बारीत गर्दी होवू नये यासाठी एकेरी रांगेचे नियमन केले जाते,
५. दर्शन रांगेतील भाविकांना क्लोज सर्किट टि.व्ही.व्हारे दर्शनाचा लाभ मिळणेसाठी  
क्लोज सर्किट टि.व्हि.ची सोय.
६. प्रत्येक ठिकाणी मार्गदर्शक फलक लावण्यांत आलेले आहेत.
७. यात्रा कालावधीत व अन्य गर्दीच्या दिवशी दर्शन रांगेच्या मार्गावर भाविकांना  
पिण्याचे पाण्याची सोय केली जाते.
८. यात्रा कालावधीत व अन्य गर्दीच्यावेळी सभामंडपातून मुखदर्शन रांगेसाठी स्वतंत्र  
व्यवस्था करण्यांत येते.
९. भाविकांना 'श्री' चा लाडू प्रसाद व फोटो चित्रे उपलब्ध करून देण्याची सोय  
करण्यांत आलेली आहे. तसेच भाविकांचे सोयीसाठी



७. भाविकांना 'श्री' चा लाडू प्रसाद व फोटो चित्रे उपलब्ध करून देण्याची सोय करण्यांत आलेली आहे.

८. तसेच भाविकांचे सोयीसाठी यात्रा कालावधीत व इतर गर्दीच्यावेळी जास्तीत जास्त भाविकांना सुलभ व जलद दर्शनाचा लाभ मिळावा म्हणून करून द्रुतगतीने रांग चालवून जास्तीत जास्त भाविकांना दर्शनाचा लाभ मिळवून दिला जातो.

९. 'श्री' च्या दर्शनास आलेल्या भाविकांना दर्शन झालेनंतर दररोज सकाळी १०.०० मंदिरातील बाजीराव पडसाळी याठिकाणी खिचडी प्रसाद वाटप सुरु करण्यात आले आहे.

मंदिर समितीकडे सन १९९२-१९९३ सालात जमा झालेल्या उत्पन्नाचा व खर्चाचा आणि शिल्लकीचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

अ.नं.	वर्ष	एकूण वार्षिक जमा	एकूण वार्षिक खर्च	एकूण शिल्लक
१	१९९२-९३	५७४०२७७.९८	३५७७५७८.८२	२१६२६९९.७८

दि.१.४.१९९२ ते ३१.३.१९९३ जमा खर्चाचा तपशील

खर्च तपशील	रक्कम	जमा तपशील	रक्कम
पगार	७०४२२३.९५	देणगी	१०४८८९४.१५
विद्युत खर्च	२२९०९७.०५	महापूजा	६२१४७१.००
इतर खर्च	३१९७८६.५०	दररोजचे उत्पन्न	१४३६८७८.९०



उददेशावरील खर्च	२३२४४७०.७०	इतर जमा	२६३३०३३.९३
नफा	२१६२६९९.७८		
एकूण	५७४०२७७.९८		५७४०२७७.९८

सदरचा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ आस्थापना विभागातील जुन्या कागदपत्रावरून तयार केलेला आहे. वरीलप्रमाणे दि. १.४.१९९२ ते ३१.३.१९९३ चा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ सादर करीत आहोत.

कार्यकारी अधिकारी

श्री विठ्ठल रुक्मणी मंदिर समिती

०१८  
२२

पंढरपूर.



**श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूर**  
**प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ**  
**दिनांक १ एप्रिल १९९३ ते ३१ मार्च १९९४**

श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूरचा सन १९९३-९४ या वर्षाचा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ पुढील प्रमाणे सादर करत आहे  
 पूर्वी 'श्री' च्या दर्शनास येणाऱ्या भाविक भक्तांची खालीलप्रमाणे व्यवस्था करण्यात आलेली आहे.

१. उन्हाळ्याच्या सुट्टीमध्ये लहान मुलांकरीता संस्कार वर्ग घेण्यात आले.
२. दर्शन बारीत गर्दी होवू नये यासाठी एकेरी रांगेचे नियमन केले जाते,
३. विठ्ठल सभा मंडप याठिकाणी दर्शन रांगेकरीता लोखंडी रॅलींग करण्यात आले.
४. विठ्ठल व रुक्मिणी मंदिरातील गाभान्यास ग्रेनाईट बसविण्यात आले.
५. श्री.विठ्ठल मंदिरावरील शिखराचे दुरुस्ती काम करण्यात आले.

मंदिर समितीकडे सन १९९३-१९९४ सालात जमा झालेल्या उत्पन्नाचा व खर्चाचा आणि शिल्लकीचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

अ.नं.	वर्ष	एकूण वार्षिक जमा	एकूण वार्षिक खर्च	एकूण शिल्लक
१	१९९३-९४	७९१४५२६.५५	५६२६९२३.२६	२२८७६०३.२९



दि.१.४.१९९३ ते ३१.३.१९९४ जमा खर्चाचा तपशील

खर्च तपशील	रक्कम	जमा तपशील	रक्कम
पगार	८३८४७९१.१५	देणगी	१४४०१७९.९५
विद्युत खर्च	२६१०७०.१७	महापूजा	६००४४६.००
इतर खर्च	८४०००१.२६	दररोजचे उत्पन्न	१९९२१४१.००
उददेशावरील खर्च	३६८७३८०.३८	इतर जमा	३८८१७५९.६०
नफा	२२८७६०३.२९		
एकूण	७९१४५२६.५५		७९१४५२६.५५

सदरचा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ आस्थापना विभागातील जुन्या कागदपत्रावरून तयार केलेला आहे. वरीलप्रमाणे दि.१.४.१९९३ ते ३१.३.१९९४ चा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ सादर करीत आहोत.

कार्यकारी अधिकारी

श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती

०१८०१ पंढरपूर.

कलाई घडी	सुध कर्मी घडी	भाव निधी घडी	विविध	प.रा.
१२.५०३७५५	१२.५९९३६७०	१२.७७६६७७०	१२.६७७८	



श्री विद्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूर  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ  
दिनांक १ एप्रिल १९९४ ते ३१ मार्च १९९५

श्री विद्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूरचा सन १९९४-९५ या वर्षाचा  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ पुढील प्रमाणे सादर करत आहे  
पूर्वी 'श्री' च्या दर्शनास येणाऱ्या भाविक भक्तांची खालीलप्रमाणे व्यवस्था करण्यात  
आलेली आहे.

१. भाविकांच्या माहितीसाठी दर्शन मंडपावर श्री.विद्ठल रुक्मिणी मंदिर या नावाचा  
लिऊन बोर्ड बसविण्यात आला
२. भाविकांच्या निवास सोयीसाठी महाराष्ट्र पर्यटक विकास महामंडळाकडील  
भक्तनिवास भाडेतत्वावर घेण्यात आले.
३. श्री.रुक्मिणी गाभाऱ्यामध्ये प्लास्टर ऑफ पॅरीस करण्यात आले.
४. दर्शन मंडप व मंदिर परिसरात भक्तिसंगीताचे भाविकांना श्रवण होण्यासाठी साउंड  
सिस्टीम बसविण्यात आली.
५. विद्ठल व रुक्मिणी मंदिरामध्ये एअर कुलिंग सिस्टीम बसविण्यात आली.
६. यात्रा कालावधीत व इतर गर्दीच्यावेळी जास्तीत जास्त भाविकांना सुलभ व जलद  
दर्शनाचा लाभ मिळावा म्हणून करून द्रुतगतीने रांग चालवून जास्तीत जास्त  
भाविकांना दर्शनाचा लाभ मिळवून दिला जातो.
७. मंदिराचे पश्चिमव्दार व महाव्दार याठिकाणी गोपूर बांधणे.
८. उत्तरव्दार समोरील जागेत गणपती मंदिर बांधण्यात आले.
९. पांडुरंग गोशाळा बांधणी करणे.



मंदिर समितीकडे सन १९९४-१९९५ सालात जमा झालेल्या उत्पन्नाचा व खर्चाचा  
आणि शिल्लकीचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

अ.नं.	वर्ष	एकूण वार्षिक जमा	एकूण वार्षिक खर्च	जमेपेक्षा खर्च जादा
१	१९९४-९५	९२६३४८१.०१	९३८४७१२.९२	१२१२३१.९१

दि.१.४.१९९४ ते ३१.३.१९९५ जमा खर्चाचा तपशील

खर्च तपशील	रक्कम	जमा तपशील	रक्कम
पगार	१०७३०१७.०५	देणगी	२२०३४०८.००
विद्युत खर्च	३६७५१७.८०	महापूजा	५२२२१२.००
इतर खर्च	७२६०८९३.४२	दररोजचे उत्पन्न	१३५७७९९.०६
उददेशावरील खर्च	६८३२८४.६५	इतर जमा	५१८००६१.९५
तोटा			१२१२३१.९१
एकूण	९३८४७१२.९२		९३८४७१२.९२

सदरचा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ आस्थापना विभागातील जुन्या कागदपत्रावरून  
तयार केलेला आहे. वरीलप्रमाणे दि.१.४.१९९४ ते ३१.३.१९९५ चा प्रशासकीय  
अहवालाचा मतितार्थ सादर करीत आहोत.

कार्यकारी अधिकारी

श्री विठ्ठल रुक्मणी मंदिर समिती

पंढरपूर.

०१८

## श्री विठ्ठल रूक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूर

### प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ

दिनांक १ एप्रिल १९९५ ते ३१ मार्च १९९६

श्री विठ्ठल रूक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूरचा सन १९९५-९६ या वर्षाचा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ पुढील प्रमाणे सादर करत आहे  
पूर्वी 'श्री' च्या दर्शनास येणाऱ्या भाविक भक्तांची खालीलप्रमाणे व्यवस्था करण्यात आलेली आहे.

१. भाविकांकरीता रस्त्यावर दर्शन बारीचा अडथळा होवू नये म्हणून ओळ्हर ब्रिज बांधण्यात आला.
२. दर्शन मंडप याठिकाणी भाविकांसाठी झुणका भाकर केंद्र उघडण्यात आले.
३. दर्शन रांगेतील भाविकांना क्लोज सर्किट टि.व्ही.व्हारे दर्शनाचा लाभ मिळणेसाठी क्लोज सर्किट टि.व्हि.ची सोय.
४. सुरक्षीततेच्या दृष्टीने मंदिरात विविध ठिकाणी अग्निशामक उपकरणे बसविण्यात आले.
५. यात्रा कालावधीत व अन्य गर्दीच्यावेळी सभामंडपातून मुखदर्शन रांगेसाठी स्वतंत्र व्यवस्था करण्यांत येते.
६. यात्रा कालावधीत व इतर गर्दीच्यावेळी जास्तीत जास्त भाविकांना सुलभ व जलद दर्शनाचा लाभ मिळावा म्हणून करून द्रुतगतीने रांग चालवून जास्तीत जास्त भाविकांना दर्शनाचा लाभ मिळवून दिला जातो.

मंदिर समितीकडे सन १९९५-१९९६ सालात जमा झालेल्या उत्पन्नाचा व खर्चाचा  
आणि शिल्लकीचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

अ.नं.	वर्ष	एकूण वार्षिक जमा	एकूण वार्षिक खर्च	एकूण शिल्लक
१	१९९५-९६	२१०६७२१३.३५	१११८३९६९.२५	९८८३२४४.१०

दि.१.४.१९९५ ते ३१.३.१९९६ जमा खर्चाचा तपशील

खर्च तपशील	रक्कम	जमा तपशील	रक्कम
पगार	१४०३१८६.९७	देणगी	७४७६४६९.९५
विद्युत खर्च	४८०३३३.८५	महापूजा	४९७६७३.००
इतर खर्च	८६३५५०४.००	दररोजचे उत्पन्न	५४५३३४९.०५
उददेशावरील खर्च	६६४९४४.४३	इतर जमा	७६३९७२१.३५
नफा	९८८३२४४.१०		
एकूण	२१०६७२१३.३५	✓	२१०६७२१३.३५

सदरचा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ आस्थापना विभागातील जुन्या कागदपत्रावरून  
तयार केलेला आहे. वरीलप्रमाणे दि.१.४.१९९५ ते ३१.३.१९९६ चा प्रशासकीय  
अहवालाचा मतितार्थ सादर करीत आहोत.

कार्यकारी अधिकारी  
श्री विठ्ठल रुक्मणी मंदिर समिती  
पंढरपूर.



## श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूर प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ

दिनांक १ एप्रिल १९९६ ते ३१ मार्च १९९७

श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूरचा सन १९९६-९७ या वर्षाचा  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ पुढील प्रमाणे सादर करत आहे  
पूर्वी 'श्री' च्या दर्शनास येणाऱ्या भाविक भक्तांची खालीलप्रमाणे व्यवस्था करण्यात  
आलेली आहे.

१. भरपूर प्रमाणांत लाईटची सोय, विद्युत पुरवठा खंडीत झालेस पर्यायी व्यवस्थेसाठी  
जनरेटरची सोय.
२. दर्शन बारीत गर्दी होवू नये यासाठी एकेरी रांगेचे नियमन केले जाते,
३. दर्शन रांगेतील भाविकांना क्लोज सर्किट टि.व्ही.व्हारे दर्शनाचा लाभ मिळणेसाठी  
क्लोज सर्किट टि.व्हि.ची सोय.
४. प्रत्येक ठिकाणी मार्गदर्शक फलक लावण्यांत आलेले आहेत.
५. यात्रा कालावधीत व अन्य गर्दीच्या दिवशी दर्शन रांगेच्या मार्गवर भाविकांना  
पिण्याचे पाण्याची सोय केली जाते.
६. यात्रा कालावधीत व अन्य गर्दीच्यावेळी सभामंडपातून मुखदर्शन रांगेसाठी स्वतंत्र  
व्यवस्था करण्यांत येते.
७. भाविकांना 'श्री' चा लाडू प्रसाद व फोटो चित्रे उपलब्ध करून देण्याची सोय  
करण्यांत आलेली आहे.

००.०४५६७८६	साप्तर्षी निर्माण	०९.१०९५३७८७६	लाल उत्तम
०६.३०६३३७८	साप्तर्षी निर्माण	०६.३०६३३७८	लाल उत्तम

८. यात्रा कालावधीत व इतर गर्दच्यावेळी जास्तीत जास्त भाविकांना सुलभ व जलद दर्शनाचा लाभ मिळावा म्हणून द्रुतगतीने रांग चालवून जास्तीत जास्त भाविकांना दर्शनाचा लाभ मिळवून दिला जातो.

९. 'श्री' च्या दर्शनास आलेल्या भाविकांना दर्शन झालेनंतर दररोज सकाळी १०.०० मंदिरातील बाजिराव पडसाळी याठिकाणी खिचडी प्रसाद वाटप सुरु करण्यात आले आहे.

१०. बडवे व पुजारी भाविकांना तसेच व्हीआयपी लोकांना पैसे मागणी करतात त्यासाठी गाभा-यात कोणीही पैसे मागू नयेत व कोणी देवू नयेत असा ठळक सूचना फलक लावण्यात आला.

मंदिर समितीकडे सन १९९६—१९९७ सालात जमा झालेल्या उत्पन्नाचा व खर्चाचा आणि शिल्लकीचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

अ.नं.	वर्ष	एकूण वार्षिक जमा	एकूण वार्षिक खर्च	एकूण शिल्लक
१	१९९६—९७	२२६९८९९३.१५	११९६५९४०.८०	१०७३३०५२.३५

दि.१.४.१९९६ ते ३१.३.१९९७ जमा खर्चाचा तपशील

खर्च तपशील	रक्कम	जमा तपशील	रक्कम
पगार	२०९१३२३.६५	देणगी	९४२०२७७.९५
विद्युत खर्च	५८१५९३.७५	महापूजा	३७३९५७.००
इतर खर्च	२९७६२७२.१५	दररोजचे उत्पन्न	३६४३४४०.००
उददेशावरील खर्च	६३१६७५१.३०	इतर जमा	९२६१३१८.२०



नफा	१०७३३०५२.३५		
एकूण	२२६९८९९३.१५		२२६९८९९३.१५

सदरचा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ आस्थापना विभागातील जुन्या कागदपत्रावरून तयार केलेला आहे. वरीलप्रमाणे दि. १.४.१९९६ ते ३१.३.१९९७ चा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ सादर करीत आहोत.

  
 कार्यकारी अधिकारी  
 श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिति  
 पंढरपूर.  
 ०१८८



## श्री विद्ठल रुक्मणी मंदिर समिती, पंढरपूर प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ

दिनांक १ एप्रिल १९९७ ते ३१ मार्च १९९८

श्री विद्ठल रुक्मणी मंदिर समिती, पंढरपूरचा सन १९९७-९८ या वर्षाचा  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ पुढील प्रमाणे सादर करत आहे  
पूर्वी 'श्री' च्या दर्शनास येणाऱ्या भाविक भक्तांची खालीलप्रमाणे व्यवस्था करण्यात  
आलेली आहे.

१. मंदिरामध्ये लहान मुलांकरीता संस्कार वर्ग सुरु करण्यात आले.
२. तुकाराम भवन बांधकाम करणेबाबतचा निर्णय घेणे.
३. मंदिरामध्ये धुम्रपान करण्यास तंबाखु व गुटखा खाण्यास मनाई करण्यात आली.
४. यात्रा कालावधीत व अन्य गर्दीच्यावेळी सभामंडपातून मुखदर्शन रांगेसाठी स्वतंत्र  
व्यवस्था करण्यात येते.
५. भाविकांना 'श्री' चा लाडू प्रसाद व फोटो चित्रे उपलब्ध करून देण्याची सोय  
करण्यात आलेली आहे.
६. भाविकांसाठी कायम स्वरूपी उडाण पुल बांधण्यात आला.
७. यात्रा कालावधीत व इतर गर्दीच्यावेळी जास्तीत जास्त भाविकांना सुलभ व जलद  
दर्शनाचा लाभ मिळावा म्हणून रांग द्रुतगतीने चालवून जास्तीत जास्त भाविकांना दर्शनाचा  
लाभ मिळवून दिला आहे.



मंदिर समितीकडे सन १९९७-१९९८ या सालात जमा झालेल्या उत्पन्नाचा व खर्चाचा  
आणि शिल्लकीचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

अ.नं.	वर्ष	एकूण वार्षिक जमा	एकूण वार्षिक खर्च	एकूण शिल्लक
१	१९९७-९८	१९९६८५४१.७३	७०९९३१३.२१	१२८६९२२८.५२

दि.१.४.१९९७ ते ३१.३.१९९८ जमा खर्चाचा तपशील

खर्च तपशील	रक्कम	जमा तपशील	रक्कम
पगार	२४२४०५५.३०	देणगी	४५४१७२५.५०
विद्युत खर्च	८३६१३६.००	महापूजा	५३७५९८.००
उद्देशावरील खर्च	३८३९१२१.९१	दररोजचे उत्पन्न	४४७९७५७.००
नफा	१२८६९२२८.५२	इतर जमा	१०४०९४६१.२३
एकूण	१९९६८५४१.७३		१९९६८५४१.७३

सदरचा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ आस्थापना विभागातील जुन्या कागदपत्रावरून तयार केलेला आहे. वरीलप्रमाणे दि.१.४.१९९७ ते ३१.३.१९९८ चा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ सादर करीत आहोत.

कार्यकारी अधिकारी

श्री विठ्ठल रुक्मणी मंदिर समिती

पंढरपूर.

०१८०

श्री विठ्ठल रूक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूर  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ

दिनांक १ एप्रिल १९९८ ते ३१ मार्च १९९९

श्री विठ्ठल रूक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूरचा सन १९९८-९९ या वर्षाचा  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ पुढील प्रमाणे सादर करत आहे  
पूर्वी 'श्री' च्या दर्शनास येणाऱ्या भाविक भक्तांची खालीलप्रमाणे व्यवस्था करण्यात  
आलेली आहे.

१. मंदिरामध्ये लहान मुलांकरीता संस्कार वर्ग सुरु करण्यात आले.
२. तुकाराम भवन बांधकाम करणेबाबतचा निर्णय घेणे.
३. मंदिरामध्ये धुम्रपान करण्यास तंबाखु व गुटखा खाण्यास मनाई करण्यात आली.
४. यात्रा कालावधीत व अन्य गर्दच्यावेळी सभामंडपातून मुखदर्शन रांगेसाठी स्वतंत्र  
व्यवस्था करण्यांत येते.
५. भाविकांना 'श्री' चा लाडू प्रसाद व फोटो चित्रे उपलब्ध करून देण्याची सोय  
करण्यांत आलेली आहे.
६. भाविकांसाठी कायम स्वरूपी उडाण पुल बांधण्यात आला.

यात्रा कालावधीत व इतर गर्दच्यावेळी जास्तीत जास्त भाविकांना सुलभ व जलद  
दर्शनाचा लाभ मिळावा म्हणून करून द्रुतगतीने रांग चालवून जास्तीत जास्त भाविकांना  
दर्शनाचा लाभ मिळवून दिला आहे.

मंदिर समितीकडे सन १९९८-१९९९ सालात जमा झालेल्या उत्पन्नाचा व खर्चाचा  
आणि शिल्लकीचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

अ.नं.	वर्ष	एकूण वार्षिक जमा	एकूण वार्षिक खर्च	एकूण शिल्लक
१	१९९८-९९	२१५९५८२८.८४	८०४३५५०.१५	१३५५२२७८.६९

दि.१.४.१९९८ ते ३१.३.१९९९ जमा खर्चाचा तपशील

खर्च तपशील	रक्कम	जमा तपशील	रक्कम
पगार	३४०६७११.५०	देणगी	७७६३७९३.८४
विद्युत खर्च	१२४९०७४.४५	महापूजा	५४८६८५.००
उददेशावरील खर्च	३३८७७६४.२०	दररोजचे उत्पन्न	७०४८९५६.००
नफा	१३५५२२७८.६९	इतर जमा	६२३४३९४.००
एकूण	२१५९५८२८.८४		२१५९५८२८.८४

सदरचा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ आस्थापना विभागातील जुन्या कागदपत्रावरून  
तयार केलेला आहे. वरीलप्रमाणे दि.१.४.१९९८ ते ३१.३.१९९९ चा प्रशासकीय  
अहवालाचा मतितार्थ सादर करीत आहोत.

कार्यकारी अधिकारी  
श्री विठ्ठल रुक्मणी मंदिर समिती  
पंढरपूर.

## श्री विठ्ठल रूक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूर प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ

दिनांक १ एप्रिल १९९९ ते ३१ मार्च २०००

श्री विठ्ठल रूक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूरचा सन १९९९-२००० या वर्षाचा  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ पुढील प्रमाणे सादर करत आहे.

पूर्वी 'श्री' च्या दर्शनास येणाऱ्या भाविक भक्तांची खालीलप्रमाणे व्यवस्था करण्यात  
आलेली आहे.

१. भाविकांचे सोयीसाठी मुखदर्शन रांगेची स्वतंत्र व्यवस्था करण्यात येते
२. दर्शन बारीत गर्दी होवू नये यासाठी एकेरी रांगेचे नियमन केले जाते,
३. मंदिरामध्ये विद्युत व्यवस्था केलेली आहे.
४. मंदिरामध्ये भाविकांसाठी बैठक व प्रसाधन व्यवस्था केली जाते.
५. पंढरपूर शहरात प्रत्येक ठिकाणी मार्गदर्शक फलक लावण्यात आलेले आहेत.
६. यात्रा कालावधीत व अन्य गर्दीच्या दिवशी दर्शन रांगेच्या मार्गावर भाविकांना  
पिण्याचे पाण्याची सोय केली जाते.
७. सुरक्षेसाठी प्रवेशावारात मेटल डिटेक्टर मशीन बसविण्यात आलेली आहे.
८. यात्रा कालावधीत भाविकांना शासनाचे आरोग्य विभागामार्फत व मंदिर सेवेसाठी येणा.  
या भारत सेवाश्रम संघ, कलकत्ता अशा स्वयंसेवी संस्थेमार्फत मोफत वैद्यकिय सुविधा  
उपलब्ध करून दिल्या जातात.

मंदिर समितीकडे सन १९९९-२००० सालात जमा झालेल्या उत्पन्नाचा व खर्चाचा आणि शिल्लकीचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

अ.नं.	वर्ष	एकूण वार्षिक जमा	एकूण वार्षिक खर्च	एकूण शिल्लक
१	१९९९-००	२६०२५९३२.७७	१०९७१३६३.७४	१५०८१५६९.०३

दि.१.४.१९९९ ते ३१.३.२००० जमा खर्चाचा तपशील

खर्च तपशील	रक्कम	जमा तपशील	रक्कम
पगार	५१९९४९१.२५	देणगी	११३२३७२१.९०
विद्युत खर्च	१२३९३२१.००	महापूजा	४०२१६५.००
उद्देशावरील खर्च	४५०५५५१.४९	दररोजचे उत्पन्न	८६६७८७१.००
नफा	१५०८१५६९.०३	इतर जमा	५६३२१७४.८७
एकूण	२६०२५९३२.७७		२६०२५९३२.७७

सदरचा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ आस्थापना विभागातील जुन्या कागदपत्रावरून तयार केलेला आहे. वरीलप्रमाणे दि.१.४.१९९९ ते ३१.३.२००० चा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ सादर करीत आहोत.

कार्यकारी अधिकारी

श्री विद्ठल रुक्मणी मंदिर समिती  
पंढरपूर.



## श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूर प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ

दिनांक १ एप्रिल २००० ते ३१ मार्च २००१

श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूरचा सन २०००-२००१ या वर्षाचा  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ पुढील प्रमाणे सादर करत आहे.

पूर्वी 'श्री' च्या दर्शनास येणाऱ्या भाविक भक्तांची खालीलप्रमाणे व्यवस्था करण्यात  
आलेली आहे.

१. चंद्रभागा नदितील पाण्याचे प्रदुषण रोखण्यासाठी कार्यवाही करण्यात आली.
५. यात्रा कालावधीत व अन्य गर्दीच्या दिवशी दर्शन रांगेच्या मार्गावर भाविकांना  
पिण्याचे पाण्याची सोय केली जाते.
६. यात्रा कालावधीत व अन्य गर्दीच्यावेळी सभामंडपातून मुखदर्शन रांगेसाठी स्वतंत्र  
व्यवस्था करण्यात येते.
७. भाविकांना 'श्री' चा लाडू प्रसाद व फोटो चित्रे उपलब्ध करून देण्याची सोय  
करण्यात आलेली आहे. तसेच भाविकांचे सोयीसाठी
८. यात्रा कालावधीत व इतर गर्दीच्यावेळी जास्तीत जास्त भाविकांना सुलभ व जलद  
दर्शनाचा लाभ मिळावा म्हणून करून द्रुतगतीने रांग चालवून जास्तीत जास्त भाविकांना  
दर्शनाचा लाभ मिळवून दिला जातो.
९. 'श्री' च्या दर्शनास आलेल्या भाविकांना दर्शन झालेनंतर दररोज सकाळी १०.००  
मंदिरातील बाजिराव पडसाळी याठिकाणी खिचडी प्रसाद वाटप सुरु करण्यात आले  
आहे.



१०. बडवे व पुजारी भाविकांना तसेच व्हीआयपी लोकांना पैसे मागणी करतात त्यासाठी गाभा-यात कोणीही पैसे मागू नयेत व कोणी देवू नयेत असा ठळक सूचना फलक लावण्यात आला.

मंदिर समितीकडे सन २०००-२००१ सालात जमा झालेल्या उत्पन्नाचा व खर्चाचा आणि शिल्लकीचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

अ.नं.	वर्ष	एकूण वार्षिक जमा	एकूण वार्षिक खर्च	एकूण शिल्लक
१	२०००-०१	३०८५१५३५.३३	१३५६५२४१.८५	१७२८६२९३.४८

दि.१.४.२००० ते ३१.३.२००१ जमा खर्चाचा तपशील

खर्च तपशील	रक्कम	जमा तपशील	रक्कम
पगार	७०७३७६३.३०	देणगी	१२२०९७८६.८०
विद्युत खर्च	१२९५०४८.००	महापूजा	४७१३४०.००
उददेशावरील खर्च	५१९६४३०.५५	दररोजचे उत्पन्न	१००७६३४७.००
नफा	१७२८६२९३.४८	इतर जमा	८०९४०६१.००
एकूण	३०८५१५३५.३३		३०८५१५३५.३३

सदरचा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ आस्थापना विभागातील जुन्या कागदपत्रावरून तयार केलेला आहे. वरीलप्रमाणे दि.१.४.२००० ते ३१.३.२००१ चा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ सादर करीत आहोत.

कार्यकारी अधिकारी  
श्री विठ्ठल रुक्मणी मंदिर समिती  
०१८ पंढरपूर.



## श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूर प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ

दिनांक १ एप्रिल २००१ ते ३१ मार्च २००२

श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूरचा सन २००१-२००२ या वर्षाचा  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ पुढील प्रमाणे सादर करत आहे.

पूर्वी 'श्री' च्या दर्शनास येणाऱ्या भाविक भक्तांची खालीलप्रमाणे व्यवस्था करण्यात<sup>१</sup>  
आलेली आहे.

१. मंदिरातील महाब्दाराचे बांधकाम करणे.
२. वारकर्यांसाठी पंढरपूर शहरात बस सेवा सुरु करणे.
३. रुक्मिणी देवीकडे चांदीचे सिंहासन बनविणे.
४. मंदिरामध्ये क्लोज सर्किट टि.व्ही.यंत्रणा सुरु करणे.
५. प्रत्येक ठिकाणी मार्गदर्शक फलक लावण्यात आलेले आहेत.
६. यात्रा कालावधीत व अन्य गर्दीच्या दिवशी दर्शन रांगेच्या मार्गावर भाविकांना  
पिण्याचे पाण्याची सोय केली जाते.
७. यात्रा कालावधीत व अन्य गर्दीच्यावेळी सभामंडपातून मुखदर्शन रांगेसाठी स्वतंत्र  
व्यवस्था करण्यात येते.

मंदिर समितीकडे सन २००१-२००२ सालात जमा झालेल्या उत्पन्नाचा व खर्चाचा  
आणि शिल्लकीचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

अ.नं.	वर्ष	एकूण वार्षिक जमा	एकूण वार्षिक खर्च	एकूण शिल्लक
१	२००१-०२	३०४९३७३१.९०	११६२४२२८.०५	१८८६९५०३.८५



दि.१.४.२००१ ते ३१.३.२००२ जमा खर्चाचा तपशील

खर्च तपशील	रक्कम	जमा तपशील	रक्कम
पगार	६१६४४९८.००	देणगी	११७०३३६३.८५
विद्युत खर्च	१५१३४८०.००	महापूजा	५५४६३१.००
उद्देशावरील खर्च	३९४६२५०.०५	दररोजचे उत्पन्न	९०००८१८.००
नफा	१८८६९५०३.८५	इतर जमा	९२३४९९९.०५
एकूण	३०४९३७३१.९०		३०४९३७३१.९०

सदरचा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ आस्थापना विभागातील जुन्या कागदपत्रावरून तयार केलेला आहे. वरीलप्रमाणे दि.१.४.२००१ ते ३१.३.२००२ चा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ सादर करीत आहोत.

कार्यकारी अधिकारी

श्री विठ्ठल रुक्मणी मंदिर समिती

०१८ पंढरपूर.

१००६-१००७ नं. डिक्री नं.१००६

विठ्ठल रुक्मणी मंदिर समिती

कलापी एकूण	विष कलापी एकूण	विष कलापी एकूण	विष	विष
५२,६००९३११९	५०,४६४४४३९९	५२,३६७६७४०६	५०-३००६	१

श्री विठ्ठल रूक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूर  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ

दिनांक १ एप्रिल २००२ ते ३१ मार्च २००३

श्री विठ्ठल रूक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूरचा सन २००२—२००३ या वर्षाचा  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ पुढील प्रमाणे सादर करत आहे.

पूर्वी 'श्री' च्या दर्शनास येणाऱ्या भाविक भक्तांची खालीलप्रमाणे व्यवस्था करण्यात  
आलेली आहे.

१. दर्शन मंडपाचे वॉटर प्रुफींगचे काम पुर्ण करण्यात आले.
२. सभामंडपातील मुखदर्शन बारीसाठी लोखंडी ग्रीलचे काम करण्यात आले.
३. प्रत्येक ठिकाणी मार्गदर्शक फलक लावण्यांत आलेले आहेत.
४. यात्रा कालावधीत व अन्य गर्दीच्या दिवशी दर्शन रांगेच्या मार्गावर भाविकांना  
पिण्याचे पाण्याची सोय केली जाते.
५. यात्रा कालावधीत व अन्य गर्दीच्यावेळी सभामंडपातून मुखदर्शन रांगेसाठी स्वतंत्र  
व्यवस्था करण्यांत येते.
६. भाविकांसाठी भक्तनिवास याठिकाणी उपहारगृह सुरु करण्यात आले.
८. यात्रा कालावधीत व इतर गर्दीच्यावेळी जास्तीत जास्त भाविकांना सुलभ व जलद  
दर्शनाचा लाभ मिळावा म्हणून करून द्रुतगतीने रांग चालवून जास्तीत जास्त भाविकांना  
दर्शनाचा लाभ मिळवून दिला जातो.

मंदिर समितीकडे सन २००२—२००३ सालात जमा झालेल्या उत्पन्नाचा व खर्चाचा आणि  
शिल्लकीचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

अ.नं.	वर्ष	एकूण वार्षिक जमा	एकूण वार्षिक खर्च	एकूण शिल्लक
१	२००२—०३	३६४७८५७८.९९	१४०४३७२१.००	२२४३४८५७.९९

दि.१.४.२००२ ते ३१.३.२००३ जमा खर्चाचा तपशील

खर्च तपशील	रक्कम	जमा तपशील	रक्कम
पगार	६४९६४४१.००	देणगी	१४८२३७७५.२९
विद्युत खर्च	१३२४३४६.००	महापूजा	१०२१६८८.००
उद्देशावरील खर्च	६२२२९३४.००	दररोजचे उत्पन्न	१०७७२६३४.००
नफा	२२४३४८५७.९९	इतर जमा	९८६०४८०.८२
एकूण	३६४७८५७८.९९		३६४७८५७८.९९

सदरचा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ आस्थापना विभागातील जुन्या  
कागदपत्रावरून तयार केलेला आहे. वरीलप्रमाणे दि.१.४.२००२ ते ३१.३.२००३ चा  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ सादर करीत आहोत.

कार्यकारी अधिकारी

श्री विठ्ठल रुक्मणी मंदिर समिती  
पंढरपूर.

## श्री विठ्ठल रूक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूर प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ

दिनांक १ एप्रिल २००३ ते ३१ मार्च २००४

श्री विठ्ठल रूक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूरचा सन २००२—२००३ या वर्षाचा  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ पुढील प्रमाणे सादर करत आहे.

पूर्वी 'श्री' च्या दर्शनास येणाऱ्या भाविक भक्तांची खालीलप्रमाणे व्यवस्था करण्यात  
आलेली आहे.

१. शिखर रंगकाम करण्यात आले.
२. दर्शन रांगेतील भाविकांना क्लोज सर्किट टि.व्ही.व्हारे दर्शनाचा लाभ मिळणेसाठी  
क्लोज सर्किट टि.व्हि.ची सोय.
३. यमाई तलावाच्या जागेमध्ये गोशाळा बांधणे.
४. श्रीसंत चोखामेळा समाधिचे सुशोभिकरण करण्यात आले.
५. यात्रा कालावधीत व अन्य गर्दीच्या दिवशी दर्शन रांगेच्या मार्गावर भाविकांना  
पिण्याचे पाण्याची सोय केली जाते.

मंदिर समितीकडे सन २००३—२००४ सालात जमा झालेल्या उत्पन्नाचा व खर्चाचा  
आणि शिल्लकीचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

अ.नं.	वर्ष	एकूण वार्षिक जमा	एकूण वार्षिक खर्च	एकूण शिल्लक
१	२००३—०४	५०४८२०८२.४०	१५०५५२६१.००	३५४२६८२१.४०

दि.१.४.२००३ ते ३१.३.२००४ जमा खर्चाचा तपशील

खर्च तपशील	रक्कम	जमा तपशील	रक्कम
पगार	६४८७४७०.००	देणगी	१२४०९४३०.००
विद्युत खर्च	१४८५७८८.००	महापूजा	७६२७८८.००
उद्देशावरील खर्च	७०८२००३.००	दररोजचे उत्पन्न	१२५३२१००.००
नफा	३५४२६८२१.४०	इतर जमा	२४७७७७६४.४०
एकूण	५०४८२०८२.४०		५०४८२०८२.४०

सदरचा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ आस्थापना विभागातील जुन्या कागदपत्रावरून तयार केलेला आहे. वरीलप्रमाणे दि.१.४.२००३ ते ३१.३.२००४ चा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ सादर करीत आहोत.

कार्यकारी अधिकारी

श्री विठ्ठल रुक्मणी मंदिर समिती

पंढरपूर.

तालगाडी प्रकृष्ट	विठ्ठल रुक्मणी प्रकृष्ट	गुरु नाथाह प्रकृष्ट	कृष्ण	कृष्ण
०४.५६८५९४२६	००.९३६३००१३	०४.६३०९५४०१	४०-६००६	१



## श्री विठ्ठल रूक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूर प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ

दिनांक १ एप्रिल २००४ ते ३१ मार्च २००५

श्री विठ्ठल रूक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूरचा सन २००४-२००५ या वर्षाचा  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ पुढील प्रमाणे सादर करत आहे.

### १) दर्शन व्यवस्था:-

१) पत्राशेड व बैरेकटींग:- श्री. च्या दर्शनास येणाऱ्या विशेषतः आषाढी/कार्तिकी/माघ व चैत्र यात्रेत लाखो भाविक पत्राशेड, दर्शन मंडप ते गोपाळपूर व त्यापुढे आवश्यकतेनुसार बैरेकटींग केले जाते. सदरचे पत्राशेड व बैरेकटींग दर्शन रांगेमध्ये भाविकांना पिण्याचे पाण्याची सोय, लाईट व्यवस्था, ऊन, वारा, पाऊस, यापासून संरक्षणासाठी पत्राशेड, श्रीं चे दर्शन वेळासंबंधी सुचनेसाठी ध्वनीक्षेपन व्यवस्था पत्राशेडचे ठिकाणी भजनी मंडळाचे कार्यक्रम, त्याचप्रमाणे शौचालये इ. सुविधा उपलब्ध करून दिल्या जातात.

२) उडडाणपूल:- यात्रा कालावधीत दर्शनार्थी भाविकांची रांग सुमारे ५-६ कि.मी वर जाते. सदरची दर्शन रांगही रहदारीचे रस्त्यावरून जात असल्याने रहदारीचे ठिकाणी तात्पुरते उडडाणपूल बसविले जातात. परंतु सध्या मुखदर्शन रांगेतील तरटी दरवाजा व पदस्पर्श दर्शन रांगेवरील विणेगल्ली येथील कायम स्वरूपी उडडाणपूल राष्ट्रीय केमिकल्स अँड फर्टीलायझर्स मुंबई यांनी देणगी स्वरूपात दिलेले आहेत व चंद्रभागा घाटावरील लोखंडी उडडाणपूल मंदिर समितीचे साहित्य वापरून विना मजूरी घेता एस. एस. के. इंजिनियरिंग वर्क्स मुंबई यांनी तयार करून दिलेला आहे.

३) भाविकांचे सोयीसाठी स्वतंत्र मुखदर्शनाची व्यवस्था केली आहे.

४) सुरक्षिततेच्या दृष्टीने मंदिर परीसर व दर्शन रांगेमध्ये पुरेसा पोलीस बंदोबस्त ठेवण्यात येत असतो, त्याचप्रमाणे मंदिरात प्रत्येक दरवाजावर धातूशोधक यंत्रे बसविली जातात.

५) अंध अपांग आजारी व वयोवृद्ध भाविकांना विशेष दर्शन व्यवस्था केली

६) यात्रा कालावधीत भाविकांना पिण्याचे पाणी, वैद्यकीय सेवा उपलब्ध करून दिल्या जातात. त्याचप्रमाणे भारत सेवाश्रम संघामार्फत मोफत वैद्यकीय सेवा उपलब्ध करून दिली जाते.

७) भाविकांना देणगी पावती देण्यासाठी प.पू.अण्णामहाराज नारायणपूरकर यांचे स्वयंसेवकांकडून मोफत सेवा केली जाते.

८) यात्रा काळात व इतर वेळी भारत विकास ग्रुपचे सेवक व मंदिर कर्मचाऱ्यांमार्फत स्वच्छता करण्यात येते.

९) भाविकांना सुगम भक्तीगीतांचे श्रवणाचा लाभ मिळण्यासाठी साऊंड सिस्टीम व रांगेतील भाविकांना श्रीं चे दर्शनासाठी क्लोज सर्कार्ट टि.व्हि.ची सोय केली जाते.

१०) महाराष्ट्रातील व अन्य राज्यातील भाविकांना व जनतेस आषाढी कार्तिकी एकादशीचे शासकीय महापूजेचा पवित्र सोहळा पाहता यावा यासाठी दूरदर्शन केंद्रातर्फे थेट प्रक्षेपण करण्यात आले.

११) भुकंपग्रस्तांना तातडीची मदत म्हणून मुख्यमंत्री सहायता निधी रुपये एक लाख एक हजार देण्यात आले.

१३) दर्शन मंडपात अत्यावश्यक सेवेसाठी दोन लिफ्टची सोय केलेली आहे.

१४) मंदिर परीसर व दर्शन मंडपात सुरक्षिततेसाठी आग प्रतिबंधक सीझ फायरची सोय करण्यात आलेली आहे.

## २) मंदिर समितीने सन २००४ – २००५ मध्ये केलेल्या सुधारणा:—

१) उडडाण पूल :— भाविक भक्तांचे सोयीसाठी रहदारीचे मार्गावर विणेगल्ली येथे राष्ट्रीय केमिकल्स ॲन्ड फर्टीलायझर्स मुंबई यांचे मार्फत कायम स्वरूपी उडडाणपूल बांधण्यात आला त्याचप्रमाणे चंद्रभागा घाटावर लोखंडी पूल बांधण्यात आला.

२) श्री. संत तुकाराम भवन बांधकामास आलेली स्थगिती उठवून त्या ठिकाणी पुन्हा पूर्ववत बांधकामास नगरपरिषदेकडून परवानगी मिळविली असून सदरचे बांधकाम देखील सत्वर सुरु करण्याची कार्यवाही करण्यात येत आहे.

३) स.न.५९ मध्ये आठ एकर जागा नगरपरिषदेकडून खरेदी करून त्यामध्ये पंढरपूर तिर्थक्षेत्र विकास आराखडया अंतर्गत आमदार निधीतून यात्रिनिवास व संत पेठ बांधकामा संबंधी कार्यवाही चालू आहे.

४) पुंडलिक सेतू:— भाविक भक्तांचे दर्शन रांग सोयीसाठी चंद्रभागा नदीवर सेतू बांधून नदीपलीकडील दर्शन रांगेच्या मार्गावर निवारा शेडस तयार करणेचे कामाचा पाठपुरवठा करून त्या संबंधीचा प्रस्ताव शासन मंजूरीसाठी सार्वजनिक बांधकाम विभागातर्फे सादर करण्यात आलेला आहे.

५) मुर्ती संवर्धनासाठी मुर्तीस पुरातत्व विभागाचे तज अधिकाऱ्यामार्फत सिलीकॉन लेप देण्यात आलेला आहे.

६) मंदिराचे पुरातत्व कायम राखणेसाठी व पुरातन दगडी खांब पूर्ववत दिसण्यासाठी गुब्बी इंजिनियरिंग, मुंबई. यांचेमार्फत स्वच्छता करून लेपन करण्यात आले आहे. त्याचप्रमाणे मंदिराचे छतावरील गळती दुरुस्तीचे काम देखील करण्यात आलेले आहे.



३) मंदिरातील उत्सव व धार्मिक कार्यक्रम:- मंदिरात पारंपारीक पध्दतीने चालणारे श्री.

विठ्ठल व श्री. रुक्मणीकडील उत्सव व धार्मिक कार्यक्रम सुस्थितीत पार पाडले जातात.

मंदिरातील उत्सव धार्मिक कार्यक्रमाचा खर्च मंदिर समितीमार्फत केला जातो. उत्सव व धार्मिक कार्यक्रमासंबंधीच्या तपशीलाचे प्रपत्र सोबत सादर केलेले आहे.

४) श्री. स प्राप्त झालेल्या सोने/चांदी वस्तू:- श्री. विठ्ठल रुक्मणीस भाविकांकडून प्राप्त झालेल्या सोने/चांदीची मंदिर समितीचे आँथराईज्ड सराफ यांचे कडून सत्यता पडताळणी करून त्यांचे मूल्यांकन करून त्याप्रमाणे भाविकांना पावती दिली जाते. सदरचे वस्तूची रजिस्टरला नोंद घेवून त्या अलंकारासाठी असलेल्या सुरक्षा खोलीत सेफ कस्टडीत सील बंद करून ठेवल्या जातात. सदरचे सुरक्षा खोलीचे संरक्षणासाठी पोलीस विभागाकडून नियुक्त केलेले हत्यारी पोलीसांचा पहारा असतो. त्याचप्रमाणे मंदिर समितीचे सुरक्षा कर्मचाऱ्याकडूनही व्यवस्था पाहिली जाते.

५) मंदिराचे स्थावर व जंगम मालमत्ता मा. नाडकर्णी कमिशनचे अहवालात नमूद असलेल्या व मंदिर समितीशी संबंधीत शेत जमिनीचे काही ठिकाणी वहीवाटदाराने खरेदीने व वाटपाने हस्तांतरण केलेले असून त्यासंबंधीची कागदपत्रे प्राप्त करून घेण्यात येत आहेत. कागदपत्रे प्राप्त झालेनंतर कायदेशीर कारवाई करण्यात येत आहे.

त्याचप्रमाणे मंदिर समितीच्या पंढरपूर येथे काही घरजागा आहेत त्या जागेत मंदिर समिती अस्तित्वात येण्यापूर्वीच बडवे कमिटीने भाडेपटट्याने दिलेल्या आहेत. संबंधीताकडून जागा ताब्यात घेण्यासाठी दावे दाखल करावे लागणार आहेत. परंतु सदरचे जागेस बॉम्बे रेंट अँकट मधून सुट मिळणे आवश्यक आहे. त्यासाठी शासनाकडे प्रस्ताव सादर केलेला होता. परंतु तो मान्य झाला नसल्याने पुढील कार्यवाही करणे अडचणीचे झालेले आहे.

६) परिवार देवता:- विठ्ठल रुक्मणीकडील परिवार देवतापैकी मंदिर परिसरातील बन्याचशा परिवारदेवता मंदिर समितीने सन १९८७ मध्ये ताब्यात घेतलेल्या आहेत परंतु पंढरपूर शहर हृदीतील आणखीन काही परिवारदेवता असून त्या देखील ताब्यात घेण्याची कार्यवाही करण्यात येत आहे.

७) मंदिर समितीच्या नियोजित योजना व संकल्प:-

१) यमाई तलावाची जमिन नाममात्र भाडेपटट्याने शासनाकडून घेवून त्याठिकाणी गोशाळा, अन्नछत्र व गाईच्या चान्यासाठी धान्य उत्पादन करणे व पर्यावरणाचे दृष्टीने झाडाची लागवड करणे इ. उपक्रम राबविणेत येत आहेत.

२) महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळाचे पंढरपूर येथील पर्यटक निवास कायम स्वरूपी घेवून त्या ठिकाणी भाविकांना अल्प दरात निवासाची सोय करणे.

३) सर्वे नं ५९ मधील जागेत यात्रि निवास श्री. संत तुकाराम महाराज संत पीठ व सुसज्ज्य धार्मिक संदर्भ ग्रथालय सुरु करणे.

४) श्री. संत चोखामेळा समाधी सुशोभिकरण करणे.

५) चंद्रभागा नदीवर पुंडलिक सेतू बांधून दर्शन रांगेच्या मार्गावर निवारा शेडस उभे करणे.

पंढरपूर मंदिरे अधिनियम १९७३ अन्वये बडवे/उत्पात यांचे रुढी व प्रथा रदबातल झालेले आहेत. परंतु समस्त बडवे/उत्पात मंडळीनी मा. हायकोर्ट मुंबई येथे सेकंड अपिल क्र.४६/८५ व ५२/८५ चौकशीसाठी बोर्डावर आलेले आहेत. परंतु त्यावर अद्याप निर्णय झालेला नाही. तथापि मंदिर समितीचे उक्त अधिनियमचे तरतुदीनुसार व शासनाचे सूचनेनुसार कामकाज पार पाडत आहे. मंदिर समितीस अनेक समस्यांना सामोरे जावे लागत आहे. त्यासाठी वरील दाव्याचे निर्णय सत्वर होणे गरजेचे आहे.

मंदिर समितीकडे सन २००४-२००५ सालात जमा झालेल्या उत्पन्नाचा

खर्चाचाआणि शिल्लकीचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

अ.नं.	वर्ष	एकूण वार्षिक जमा	एकूण वार्षिक खर्च	एकूण शिल्लक
१	२००४-०५	३९२९०३४१.३६	१६३३२७९३.००	२२९५७५४८.३६

दि.१.४.२००४ ते ३१.३.२००५ जमा खर्चाचा तपशील

खर्च तपशील	रक्कम	जमा तपशील	रक्कम
पगार	६९९६३३७.००	देणगी	१९८९३१३.८०
विद्युत खर्च	१३४९४०६.००	महापूजा	९६२२१३.००
उद्देशावरील खर्च	७९८७०५०.००	दररोजचे उत्पन्न	९५३८४००.००
नफा	२२९५७५४८.३६	इतर जमा	२६८००४१४.५६
एकूण	३९२९०३४१.३६		३९२९०३४१.३६

सदरचा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ आस्थापना विभागातील जुन्या कागदपत्रावरून तयार केलेला आहे. वरीलप्रमाणे दि.१.४.२००४ ते ३१.३.२००५ चा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ सादर करीत आहोत.

  
कार्यकारी अधिकारी  
श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती  
पंढरपूर.

०१८९



**श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूर**  
**प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ**  
**दिनांक १ एप्रिल २००५ ते ३१ मार्च २००६**

श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूरचा सन २००५-२००६ या वर्षाचा  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ पुढील प्रमाणे सादर करत आहे.  
व्यवस्थापनाचे सोयीचे दृष्टीने कामकाजाचे नियोजन केले जाते.

१) श्री. च्या दर्शनास येणाऱ्या विशेषत: आषाढी/कार्तिकी/माघ व चैत्र यात्रेत लाखो  
भाविक पत्राशेड, दर्शन मंडप ते गोपाळपूर व त्यापुढे आवश्यकतेनुसार बैरेकेटींग केले जाते.  
सदरचे पत्राशेड व बैरेकेटींग दर्शन रांगेमध्ये भाविकांना पिण्याचे पाण्याची सोय, लाईट  
व्यवस्था, ऊन, वारा, पाऊस, यापासून संरक्षणासाठी पत्राशेड, श्रीं चे दर्शन वेळासंबंधी  
सुचनेसाठी ध्वनीक्षेपन व्यवस्था पत्राशेडचे ठिकाणी भजनी मंडळाचे कार्यक्रम, त्याचप्रमाणे  
शौचालये इ. सुविधा उपलब्ध करून दिल्या जातात.

२) दर्शन मंडपावर सौर उर्जा प्रकल्प बसविण्यात आला.

३) सुरक्षिततेच्या दृष्टीने मंदिर परीसर व दर्शन रांगेमध्ये पुरेसा पोलीस बंदोबस्त  
ठेवण्यात येत असतो, त्याचप्रमाणे मंदिरात प्रत्येक दरवाजावर धातूशोधक यंत्रे बसविली  
जातात.

४) अंध अंपंग आजारी व वयोवृद्ध भाविकांना विशेष दर्शन व्यवस्था केली जाते.

५) यात्रा कालावधीत भाविकांना पिण्याचे पाणी, वैद्यकीय सेवा उपलब्ध करून दिल्या  
जातात. त्याचप्रमाणे आषाढी यात्रेत भारत सेवाश्रम संघामार्फत मोफत वैद्यकीय सेवा उपलब्ध  
करून दिली जाते.

६) भाविकांना देणगी पावती देण्यासाठी यात्रेमध्ये प.पू.अण्णामहाराज नारायणपूरकर  
यांचे स्वयंसेवकांकडून मोफत सेवा केली जाते.



७) यात्रा काळात व इतर वेळी भारत विकास ग्रुपचे सेवक व मंदिर कर्मचाऱ्यांमार्फत स्वच्छता करण्यात येते.

मंदिर समितीकडे सन २००५-२००६

सालात जमा झालेल्या उत्पन्नाचा व खर्चाचा आणि शिल्लकीचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

अ.नं.	वर्ष	एकूण वार्षिक जमा	एकूण वार्षिक खर्च	एकूण शिल्लक
१	२००५-०६	४०५७८७५३.२१	१६१३७८२४.००	२४४४०९२९.२१

दि.१.४.२००५ ते ३१.३.२००६ जमा खर्चाचा तपशील

खर्च तपशील	रक्कम	जमा तपशील	रक्कम
पगार	७१८८९७९.००	देणगी	१६७२४५४२.१५
विद्युत खर्च	१२५६३६४.००	महापूजा	९६४३०५.००
उद्देशावरील खर्च	७६९२४८९.००	दररोजचे उत्पन्न	९७५६८००.००
नफा	२४४४०९२९.२१	इतर जमा	१३१३३१०६.०६
एकूण	४०५७८७५३.२१		४०५७८७५३.२१

सदरचा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ आस्थापना विभागातील जुन्या कागदपत्रावरून तयार केलेला आहे. वरीलप्रमाणे दि.१.४.२००५ ते ३१.३.२००६ चा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ सादर करीत आहोत.

कार्यकारी अधिकारी

श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती

पंढरपूर.

०१८



श्री विठ्ठल रूक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूर  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ  
दिनांक १ एप्रिल २००६ ते ३१ मार्च २००७

श्री विठ्ठल रूक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूरचा सन २००६-२००७ या वर्षाचा  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ पुढील प्रमाणे सादर करत आहे.

मंदिर समितीने सन २००६-२००७ मध्ये केलेल्या सुधारणा:-

- १) श्री.विठ्ठल मंदिर सुरक्षिततेसाठी ५ कायम स्वरूपी बंकर उभा करण्यात आले.
- २) सुरक्षिततेसाठी धातु शोधक (एचएचएमडी) यत्रे खरेदी करण्यात आले.
- ३) स.न.५९ मध्ये आठ एकर जागा नगरपरीषदेकडून खरेदी करून त्यामध्ये पंढरपूर तिर्थक्षेत्र विकास आराखडया अंतर्गत आमदार निधीतून यात्रिनिवास व संत पीठ बांधकामा संबंधी कार्यवाही चालू आहे.
- ४) मंदिराचे स्थावर व जंगम मालमत्ता मा. नाडकर्णी कमिशनचे अहवालात नमूद असलेल्या व मंदिर समितीशी संबंधीत शेत जमिनीचे काही ठिकाणी वहीवाटदाराने खरेदीने व वाटपाने हस्तांतरण केलेले असून त्यासंबंधीची कागदपत्रे प्राप्त करून घेण्यात येत आहेत. कागदपत्रे प्राप्त झालेनंतर कायदेशीर कारवाई करण्यात येत आहे.
- ५) दर्शन मंडपात गर्दी होवू नये म्हणून एकेरी रांगेचे नियमन केले जाते.
- ६) दर्शनमंडपातील प्रत्येक गाळ्यामध्ये मार्गदर्शक फलक लावण्यात आलेले आहेत.
- ७) दर्शन मंडपात भाविकांना बसण्यासाठी रांगेलगत कट्टे तयार केलेले आहेत.
- ८) दर्शनमंडपातील प्रत्येक गाळ्यामध्ये प्रसाधनगृहाची सोय आहे.
- ९) भाविकांना पिण्याच्या पाण्याची सोय केली जाते.



१०) दर्शन मंडपाचे तळमजल्यावर भाविकांना श्री चा लाडूप्रसाद व लॅमिनेशन फोटो अल्पदरात मिळण्याची सोय करण्यात आलेली आहे.

११) भाविकांचे सोयीसाठी विनामुल्य चप्पलस्टॅडची सोय करण्यात आलेली आहे.

मंदिर समितीकडे सन २००६—२००७

सालात जमा झालेल्या उत्पन्नाचा व खर्चाचा आणि शिल्लकीचा तपशील  
खालीलप्रमाणे आहे.

अ.नं.	वर्ष	एकूण वार्षिक जमा	एकूण वार्षिक खर्च	एकूण शिल्लक
१	२००६—०७	५५६८२९१२.६०	१४६०४४०५.००	४१०७८५०७.६०

दि. १.४.२००६ ते ३१.३.२००७ जमा खर्चाचा तपशील

खर्च तपशील	रक्कम	जमा तपशील	रक्कम
पगार	७२९६०७९.००	देणगी	३०९२९५७४.५०
विद्युत खर्च	१५६७०६५.००	महापूजा	१०४३१७१.००
उद्देशावरील खर्च	५७४१२६१.००	दररोजचे उत्पन्न	१०४५७५००.००
नफा	४१०७८५०७.६०	इतर जमा	१३२५२६६७.१०
एकूण	५५६८२९१२.६०		५५६८२९१२.६०

सदरचा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ आस्थापना विभागातील जुन्या कागदपत्र

वरून तयार केलेला आहे. वरीलप्रमाणे दि. १.४.२००६ ते ३१.३.२००७ चा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ सादर करीत आहोत.

*[Signature]*  
कार्यकारी अधिकारी

श्री विठ्ठल रूक्मणी मंदिर समिती

०१८  
*[Signature]* पंढरपूर.

# श्री विठ्ठल रूक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूर

प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ

दिनांक १ एप्रिल २००७ ते ३१ मार्च २००८

श्री विठ्ठल रूक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूरचा सन २००७-२००८ या वर्षाचा  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ पुढील प्रमाणे सादर करत आहे.

## मंदिर समिती मार्फत भाविकांनसाठी केलेल्या सोयीसुविधा:-

- १) दर्शन मंडपात गर्दी होवू नये म्हणून एकेरी रांगेचे नियमन केले जाते.
- २) दर्शनमंडपातील प्रत्येक गाळ्यामध्ये मार्गदर्शक फलक लावण्यात आलेले आहेत.
- ३) दर्शन मंडपात भाविकांना बसण्यासाठी रांगेलगत कट्टे तयार केलेले आहेत.
- ४) दर्शनमंडपातील प्रत्येक गाळ्यामध्ये प्रसाधनगृहाची सोय आहे.
- ५) भाविकांना पिण्याच्या पाण्याची सोय केली जाते.
- ६) दर्शन मंडपाचे तळमजल्यावर भाविकांना श्री चा लाडूप्रसाद व लॅमिनेशन फोटो अल्पदरात मिळण्याची सोय करण्यात आलेली आहे.
- ७) भाविकांचे सोयासाठी विनामुल्य चप्पलस्टॅडची सोय करण्यात आलेली आहे.
- ८) श्री.विठ्ठल मंदिर सुरक्षिततेसाठी ५ कायम स्वरूपी बंकर उभा करण्यात आले.
- ९) सुरक्षिततेसाठी धातु शोधक (एचएचएमडी) यंत्रे खरेदी करण्यात आले.
- १०) स.न.५९ मध्ये आठ एकर जागा नगरपरीषदेकडून खरेदी करून त्यामध्ये पंढरपूर तिर्थक्षेत्र विकास आराखडया अंतर्गत आमदार निधीतून यात्रिनिवास बांधकामा संबंधी कार्यवाही चालू आहे.
- ११) मंदिराचे स्थावर व जंगम मालमत्ता मा. नाडकर्णी कमिशनचे अहवालात नमूद असलेल्या व मंदिर समितीशी संबंधीत शेत जमिनीचे काही ठिकाणी वहीवाटदाराने खरेदीने व वाटपाने हस्तांतरण केलेले असून त्यासंबंधीची कागदपत्रे प्राप्त करून घेण्यात येत आहेत. कागदपत्रे प्राप्त झालेनंतर कायदेशीर कारवाई करण्यात येत आहे.

## मंदिर समितीच्या नियोजित योजना व संकल्प:-

- १) यमाई तलावाची जमिन नाममात्र भाडेपट्ट्याने शासनाकडून घेवून त्याठिकाणी गोशाळा, अन्नछत्र व गाईच्या चान्यासाठी धान्य उत्पादन करणे व पर्यावरणाचे दृष्टीने झाडाची लागवड करणे इ. उपक्रम राबविणेत येत आहेत.

२. महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळाचे पंढरपुर येथील पर्यटक निवास कायम स्वरूपी घेवून त्या ठिकाणी भाविकांना अल्प दरात निवासाची सोय करणे.
३. श्री. संत तुकाराम महाराज संत पीठ व सुसज्य धार्मिक संदर्भ ग्रथालय सुरु करणे.
४. श्री. संत चोखामेळा समाधी सुशोभिकरण करणे.

मंदिर समितीकडे सन २००७—२००८

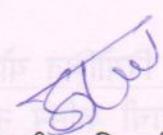
सालात जमा झालेल्या उत्पन्नाचा व खर्चाचा आणि शिल्लकीचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

अ.नं.	वर्ष	एकूण वार्षिक जमा	एकूण वार्षिक खर्च	एकूण शिल्लक
१	२००७—०८	८०५८५३४३.६४	१७५००१७३.००	६३०८५१७०.६४

दि.१.४.२००७ ते ३१.३.२००८ जमा खर्चाचा तपशील

खर्च तपशील	रक्कम	जमा तपशील	रक्कम
पगार	८२९८४६५.००	देणगी	३३२०८७९८.००
विद्युत खर्च	१६६५६७२.००	महापूजा	१०२०३१८.००
उददेशावरील खर्च	७५३६०३६.००	इतर जमा	२८४९४३२७.६४
नफा	६३०८५१७०.६४	दरोजची जमा	१७८६१९००.००
एकूण	८०५८५३४३.६४		८०५८५३४३.६४

सदरचा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ आस्थापना विभागातील जुन्या कागदपत्रावरून तयार केलेला आहे. वरीलप्रमाणे दि.१.४.२००७ ते ३१.३.२००८ चा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ सादर करीत आहोत.

  
कार्यकारी अधिकारी

श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती  
पंढरपूर.



## श्री विठ्ठल रूक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूर प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ

दिनांक १ एप्रिल २००८ ते ३१ मार्च २००९

श्री विठ्ठल रूक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूरचा सन २००८-२००९ या वर्षाचा  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ पुढील प्रमाणे सादर करत आहे.

### १) मंदिर समितीने सन २००८ – २००९ मध्ये केलेल्या सोयीसुविधा:–

- १) भाविकांसाठी नविन लाडु प्रसाद स्टॉल सुरु करण्यात आले.
- २) महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळाचे पंढरपूर येथील पर्यटक निवास कायम स्वरूपी घेवून त्या ठिकाणी भाविकांना अल्प दरात निवासाची सोय करणे.
- ३) भाविकांचे सोयीसाठी सर्वे नं ५९ मधील जागेत यात्रि निवास बांधकाम सुरु करण्यात आले.
- ४) जगतगुरु संत तुकाराम पीठ स्थापन करण्यासाठी आराखडे तयार करण्याचे काम सुरु करण्यात आले.
- ५) सुरक्षिततेच्या दृष्टीने सुरक्षा जादा कर्मचारी नेमण्यात आले.
- ६) भाविकांच्या सोयीसाठी मुखदर्शन रांग प्रायोगीक तत्वावर सोळखांबी याठिकाणाहून सूरु करण्यात आली.
- ७) भाविकांना भजन, कीर्तनाचा श्रवणाचा लाभ मिळणेकामी साऊंड सिस्टमची सोय करण्यांत आलेली आहे.



- ८) दर्शन मंडपाबाहेरील दर्शन रांग व्यवस्थेसाठी यात्रा काळात दर्शन मंडप प्रवेशबद्दार ते गोपाळपूरचे पुढे रांजणी रस्त्यावर सुमारे ३ कि.मी.बैरेकेटींग व त्यावर प्लॉस्टिक ताडपत्रीशेड उभारण्यांत येते.
- ९) गोपाळपूर रोडजवळील जागेत दर्शन रांग व्यवस्थेसाठी देणगीदार भाविकाकडून  $90' \times 30'$  आकाराचे ४ कायम स्वरूपी पत्राशेड उभा करण्यांत आलेले आहेत. पत्राशेडमध्ये पिण्याचे पाणी, लाईट, स्पीकर, जनरेटर इ.व्यवस्था केली जाते.
- १०) यात्रा कालावधीत व अन्य गर्दीच्या दिवशी दर्शन रांगेच्या मार्गावर भाविकांना पिण्याचे पाण्याची सोय केली जाते.
- ११) यात्रा कालावधीत व अन्य गर्दीच्यावेही सभामंडपातून मुखदर्शन रांगेसाठी स्वतंत्र व्यवस्था करण्यांत येते.
- १२) दर्शन मंडपाचे तळमजल्यावर भाविकांना श्री चा लाडू प्रसाद व लॅमिनेशन फोटो उपलब्ध करून देण्याची सोय करण्यांत आलेली आहे. तसेच भाविकांचे सोयीसाठी विनामुल्य चप्पलस्टॅड ची सोय करण्यांत आलेली आहे.
- १३) दर्शन मंडपात यात्रा कालावधीत व प्रत्येक महिन्याचे दशमी, एकादशी व्यादशी यादिवशी भाविकांना विनामुल्य वैद्यकीय सेवा उपलब्ध करून दिली जाते.
- १४) यात्रा कालावधीत व इतर गर्दीच्यावेळी जास्तीत जास्त भाविकांना सुलभ व जलद दर्शनाचा लाभ मिळावा म्हणून जादा खाजगी कमांडोज नियुक्त करून द्रुतगतीने रांग चालवून जास्तीत जास्त भाविकांना दर्शनाचा लाभ मिळवून दिला जातो.
- १५) सुरक्षिततेच्या दृष्टीने मंदिरातील लाडू पाकगृह भक्तनिवास याठिकाणी स्थलांतर करण्यात आले.



मंदिर समितीकडे सन २००८-२००९  
सालात जमा झालेल्या उत्पन्नाचा व खर्चाचा आणि शिल्लकीचा तपशील  
खालीलप्रमाणे आहे.

अ.नं.	वर्ष	एकूण वार्षिक जमा	एकूण वार्षिक खर्च	एकूण शिल्लक
१	२००८-०९	८४९७७९९२.०५	१८८०४४५७.५०	६६१७३५३४.५५

दि. १.४.२००८ ते ३१.३.२००९ जमा खर्चाचा तपशील

खर्च तपशील	रक्कम	जमा तपशील	रक्कम
पगार	७५३४७०८.००	देणगी	३५१७९६३७.००
विद्युत खर्च	२०९९६०८.००	महापूजा	९५४२१५.००
उद्देशावरील खर्च	९१७०१४१ .५०	दररोजचे उत्पन्न	२३०८५५००.००
नफा	६६१७३५३४.५५	इतर जमा	२५७५८६४०.००
एकूण	८४९७७९९२.०५		८४९७७९९२.०५

सदरचा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ आस्थापना विभागातील जुन्या कागदपत्रावरून तयार केलेला आहे. वरीलप्रमाणे दि. १.४.२००८ ते ३१.३.२००९ चा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ सादर करीत आहोत.

कार्यकारी अधिकारी

श्री विठ्ठल रुक्मणी मंदिर समिती

पंढरपूर.

०१८



## श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूर प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ

दिनांक १ एप्रिल २००९ ते ३१ मार्च २०१०

श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूरचा सन २००९-२०१० या वर्षाचा  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ पुढील प्रमाणे सादर करत आहे.

### १) मंदिर समितीने सन २००९ – २०१० मध्ये केलेल्या सोयीसुविधा:—

- १) संत ज्ञानेश्वर दर्शन मंडपास रंगकाम करण्याचे काम सूरु करण्यात आले.
- २) भाविकांच्या माहितीसाठी वेबसाईट तयार करण्याचे काम सुरु करण्यात आले.
- ३) भाविकांना मोफत आयुर्वेदीक वैद्यकीय सेवा उपलब्ध करून देण्यात आली.
- ४) भाविकांच्या सोयीसाठी आमदार निधितून यात्रि निवास बांधकामाचे काम सुरु करण्यात आले.
- ५) भाविकांना भजन, कीर्तनाचा श्रवणाचा लाभ मिळणेकामी साऊंड सिस्टिमची सोय करण्यांत आलेली आहे.
- ६) दर्शन मंडपाबाहेरील दर्शन रांग व्यवस्थेसाठी यात्रा काळात दर्शन मंडप प्रवेशाब्दार ते गोपाळपूरचे पुढे रांजणी रस्त्यावर सुमारे ३ कि.मी.बैरेकेटींग व त्यावर प्लॉस्टिक ताडपत्रीशेड उभारण्यांत येते.
- ७) गोपाळपूर रोडजवळील जागेत दर्शन रांग व्यवस्थेसाठी देणगीदार भाविकाकडून  $90' \times 30'$  आकाराचे ४ कायम स्वरूपी पत्राशेड उभा करण्यांत आलेले आहेत. पत्राशेडमध्ये पिण्याचे पाणी, लाईट, स्पीकर, जनरेटर इ.व्यवस्था केली जाते.

८) यात्रा कालावधीत व अन्य गर्दीच्या दिवशी दर्शन रांगेच्या मार्गावर भाविकांना पिण्याचे पाण्याची सोय केली जाते.

९) यात्रा कालावधीत व अन्य गर्दीच्यावेही सभामंडपातून मुखदर्शन रांगेसाठी स्वतंत्र व्यवस्था करण्यांत येते.

१०) दर्शन मंडपाचे तळमजल्यावर भाविकांना श्री चा लाडू प्रसाद व लॅमिनेशन फोटो उपलब्ध करून देण्याची सोय करण्यांत आलेली आहे. तसेच भाविकांचे सोयीसाठी विनामुल्य चप्पलस्टॅड ची सोय करण्यांत आलेली आहे.

११) दर्शन मंडपात यात्रा कालावधीत व प्रत्येक महिन्याचे दशमी, एकादशी व्यादशी यादिवशी भाविकांना विनामुल्य वैद्यकीय सेवा उपलब्ध करून दिली जाते.

१७) यात्रा कालावधीत व इतर गर्दीच्यावेळी जास्तीत जास्त भाविकांना सुलभ व जलद दर्शनाचा लाभ मिळावा म्हणून जादा खाजगी कमांडोज नियुक्त करून द्रुतगतीने रांग चालवून जास्तीत जास्त भाविकांना दर्शनाचा लाभ मिळवून दिला जातो.

मंदिर समितीकडे सन २००९—२०१०

सालात जमा झालेल्या उत्पन्नाचा व खर्चाचा आणि शिल्लकीचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

अ.नं.	वर्ष	एकूण वार्षिक जमा	एकूण वार्षिक खर्च	एकूण शिल्लक
१	२००९—१०	८०९७०७०९.१४	२३९११३३०.०२	५७०५९३७९.१२



दि. १.४.२००९ ते ३१.३.२०१० जमा खर्चाचा तपशील

खर्च तपशील	रक्कम	जमा तपशील	रक्कम
पगार	९३४७५२१.००	देणगी	२५४४३१६६.७२
विद्युत खर्च	१०५१८९२.००	महापूजा	१०३७३५८.००
उद्देशावरील खर्च	१३५११९१७.०२	दररोजचे उत्पन्न	२२१३४०००.००
नफा	५७०५९३७९.१२	इतर जमा	३२३५६१८४.४२
एकूण	८०९७०७०९.१४		८०९७०७०९.१४

सदरचा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ आस्थापना विभागातील जुन्या कागदपत्रावरून तयार केलेला आहे. वरीलप्रमाणे दि. १.४.२००९ ते ३१.३.२०१० चा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ सादर करीत आहोत.

कार्यकारी अधिकारी  
श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती  
०१८ पंढरपूर.



## श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूर प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ

दिनांक १ एप्रिल २०१० ते ३१ मार्च २०११

श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूरचा सन २०१०-२०११ या वर्षाचा  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ पुढील प्रमाणे सादर करत आहे.

मंदिर समितीने सन २०१०-२०११ मध्ये केलेल्या सुधारणा:-

- १) श्री.विठ्ठल मुर्ति संवर्धनासाठी मुर्तिवर होणाऱ्या महापुजा बंद करण्यात आल्या.
- २) भाविकांना महापुजा करता याव्यात म्हणून भाविकांच्या सोयीसाठी श्री.विठ्ठलाची उत्सव मुर्ति तयार करण्याचा निर्णय घेण्यात आला.
- ३) मंदिरामधील फरशी बदलणेचा निर्णय घेण्यात आला.
- ४) मंदिरामधील मुखदर्शन रांगेतील लोखंडी रॅलींग बदलून स्टिल रॅलींग बसविण्याचा निर्णय घेण्यात आला.
- ५) मंदिरातील दगडी भिंती व खांबाचे रंग काढण्याचा निर्णय घेण्यात आला.
- ६) भाविकांच्या सोयीसाठी भक्तनिवास व वेदांत भक्तनिवास येथे गरम पाण्याची सोय क्वावी म्हणून सोलर सिस्टिम बसविण्यात आली.
- ७) संत साहीत्य वाचनालय सुरु करण्यात आले.

क्रमांक	वर्ग	वर्ग	वर्ग	वर्ग	वर्ग
०१-०२-०३-०४	०१-०२-०३-०४	०१-०२-०३-०४	०१-०२-०३-०४	०१-०२-०३-०४	०१-०२-०३-०४



८) दर्शन मंडपाबाहेरील दर्शन रांग व्यवस्थेसाठी यात्रा काळात दर्शन मंडप प्रवेशाब्दार ते गोपाळपूरचे पुढे रांजणी रस्त्यावर सुमारे ३ कि.मी. बैरेकेटींग व त्यावर प्लॉस्टिक ताडपत्रीशेड उभारण्यांत येते.

९). गोपाळपूर रोडजवळील जागेत दर्शन रांग व्यवस्थेसाठी देणगीदार भाविकाकडून  $90' \times 30'$  आकाराचे ४ कायम स्वरूपी पत्राशेड उभा करण्यांत आलेले आहेत. पत्राशेडमध्ये पिण्याचे पाणी, लाईट, स्पीकर, जनरेटर इ. व्यवस्था केली जाते.

१०) यात्रा कालावधीत व अन्य गर्दीच्या दिवशी दर्शन रांगेच्या मार्गावर भाविकांना पिण्याचे पाण्याची सोय केली जाते.

११) यात्रा कालावधीत व अन्य गर्दीच्यावेही सभामंडपातून मुखदर्शन रांगेसाठी स्वतंत्र व्यवस्था

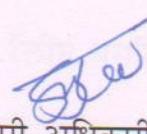
अ.नं.	वर्ष	एकूण वार्षिक जमा	एकूण वार्षिक खर्च	एकूण शिल्लक
१	२०१०-११	११३६१३४०३.६०	२४९७४८४५.००	८८६३८५५८.६०



दि.१.४.२०१० ते ३१.३.२०११ जमा खर्चाचा तपशील

खर्च तपशील	रक्कम	जमा तपशील	रक्कम
पगार	१११९३८००.००	देणगी	४९६६१९२६.५६
विद्युत खर्च	२६४९०९०.००	महापूजा	२११८१८.००
उद्देशावरील खर्च	१११३१९५५.००	दररोजचे उत्पन्न	१४६९५९०१.००
नफा	८५८२७२२३.५५	इतर जमा	४६२३२४२२.९९
एकूण	११०८०२०६८.५५		११०८०२०६८.५५

सदरचा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ आस्थापना विभागातील जुन्या कागदपत्रावरून तयार केलेला आहे. वरीलप्रमाणे दि.१.४.२०१० ते ३१.३.२०११ चा प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ सादर करीत आहोत.

  
कार्यकारी अधिकारी

श्री विठ्ठल रुक्मणी मंदिर समिती

०१८  
१८ पंदरपूर.



## श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूर प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ

दिनांक १ एप्रिल २०११ ते ३१ मार्च २०१२

श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूरचा सन २०११-२०१२ या वर्षाचा  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ पुढील प्रमाणे सादर करत आहे.

### १) दर्शन व्यवस्था:-

१) पत्राशेड व बैरेकटींग:- श्री. च्या दर्शनास येणाऱ्या विशेषतः आषाढी/कार्तिकी/माघ व चैत्र यात्रेत लाखो भाविक पत्राशेड, दर्शन मंडप ते गोपाळपूर व त्यापुढे आवश्यकतेनुसार बैरेकटींग केले जाते. सदरचे पत्राशेड व बैरेकटींग दर्शन रांगेमध्ये भाविकांना पिण्याचे पाण्याची सोय, लाईट व्यवस्था, ऊन, वारा, पाऊस, यापासून संरक्षणासाठी पत्राशेड, श्रीं चे दर्शन वेळासंबंधी सुचनेसाठी ध्वनीक्षेपन व्यवस्था पत्राशेडचे ठिकाणी भजनी मंडळाचे कार्यक्रम, त्याचप्रमाणे शौचालये इ. सुविधा उपलब्ध करून दिल्या जातात.

२) उडडाणपूल:- यात्रा कालावधीत दर्शनार्थी भाविकांची रांग सुमारे ५-६ कि.मी वर जाते. सदरची दर्शन रांगही रहदारीचे रस्त्यावरून जात असल्याने रहदारीचे ठिकाणी तात्पुरते उडडाणपूल बसविले जातात. परंतु सध्या मुखदर्शन रांगेतील तरटी दरवाजा व पदस्पर्श दर्शन रांगेवरील विणेगल्ली येथील कायम स्वरूपी उडडाणपूल राष्ट्रीय केमिकल्स अॅन्ड फर्टीलायझर्स मुंबई यांनी देणगी स्वरूपात दिलेले आहेत व चंद्रभागा घाटावरील लोखंडी उडडाणपूल मंदिर समितीचे साहित्य वापरून विना मजूरी घेता एस. एस. के. इंजिनियरिंग वर्क्स मुंबई यांनी तयार करून दिलेला आहे.

३) भाविकांचे सोयीसाठी स्वतंत्र मुखदर्शनाची व्यवस्था केली जाते.

४) सुरक्षिततेच्या दृष्टीने मंदिर परीसर व दर्शन रांगेमध्ये पुरेसा पोलीस बंदोबस्त ठेवण्यात येत असतो, त्याचप्रमाणे मंदिरात प्रत्येक दरवाजावर धातूशोधक यंत्रे बसविली जातात.

५) अंध अपांग आजारी व वयोवृद्ध भाविकांना विशेष दर्शन व्यवस्था केली जाते.

६) यात्रा कालावधीत भाविकांना पिण्याचे पाणी, वैद्यकीय सेवा उपलब्ध करून दिल्या जातात. त्याचप्रमाणे भारत सेवाश्रम संघामार्फत मोफत वैद्यकीय सेवा उपलब्ध करून दिली जाते.



- ७) भाविकांना देणगी पावती देण्यासाठी विठ्ठल सेवामंडळ पुणे यांचे स्वयंसेवकांकडून मोफत सेवा केली जाते.
- ८) यात्रा काळात व इतर वेळी भारत विकास ग्रुपचे सेवक व मंदिर कर्मचाऱ्यांमार्फत स्वच्छता करण्यात येते.
- ९) भाविकांना सुगम भक्तीगीतांचे श्रवणाचा लाभ मिळण्यासाठी साऊंड सिस्टीम व रांगेतील भाविकांना श्रीं चे दर्शनासाठी क्लोज सर्कट टि.व्हि.ची सोय केली जाते.
- १०) महाराष्ट्रातील व अन्य राज्यातील भाविकांना व जनतेस आषाढी कार्तिकी एकादशीचे शासकीय महापूजेचा पवित्र सोहळा पाहता यावा यासाठी दूरदर्शन केंद्रातर्फे थेट प्रक्षेपण करण्यात येते.
- ११) भाविकांना श्रीं चे फोटो व लाडू प्रसाद उपलब्ध करून दिला जाते.
- १२) दर्शन मंडपात व मंदिर परीसरात विद्युत पुरवठा खंडीत झालेस पर्यायी व्यवस्था म्हणून जनरेटरची व्यवस्था करण्यात आलेली आहे.
- १३) दर्शन मंडपात अत्यावश्यक सेवेसाठी दोन लिफ्टची सोय केलेली आहे.
- १४) मंदिर परीसर व दर्शन मंडपात सुरक्षिततेसाठी आग प्रतिबंधक सीझ फायरची सोय करण्यात आलेली आहे.

## २) मंदिर समितीने सन २०११ – २०१२ मध्ये केलेल्या सुधारणा:—

१) उडडाण पूल:— भाविक भक्तांचे सोयीसाठी रहदारीचे मार्गावर विणेगल्ली येथे राष्ट्रीय केमिकल्स ॲन्ड फर्टीलायझर्स मुंबई यांचे मार्फत कायम स्वरूपी उडडाणपूल बांधण्यात आला त्याचप्रमाणे चंद्रभागा नदीवर लोखंडी पूल बांधण्यात आला.

२) स.नं.५९ मध्ये आठ एकर जागा नगरपरीषदेकडून खरेदी करून त्यामध्ये पंढरपूर तिर्थक्षेत्र विकास आराखडया अंतर्गत आमदार निधीतून यात्रिनिवास व संत पेठ बांधकामा संबंधी कार्यवाही चालू आहे.

३) पुंडलिक सेतू:— भाविक भक्तांचे दर्शन रांग सोयीसाठी चंद्रभागा नदीवर सेतू बांधून नदीपलीकडील दर्शन रांगेच्या मार्गावर निवारा शेडस तयार करणेचे कामाचा पाठपुरवठा करून त्या संबंधीचा प्रस्ताव शासन मंजूरीसाठी सार्वजनिक बांधकाम विभागातर्फे सादर करण्यात आलेला आहे.



४) मुर्ती संवर्धनासाठी मुर्तीस पुरातत्व विभागाचे तज्ज अधिकाऱ्यामार्फत सिलीकॉन लेप देण्यात आलेला आहे.

५) मंदिराचे पुरातत्व कायम राखणेसाठी व पुरातन दगडी खांब पूर्ववत दिसण्यासाठी गुब्बी इंजिनियरिंग, मुंबई. यांचेमार्फत स्वच्छता करून लेपन करण्यात आले आहे. त्याचप्रमाणे मंदिराचे छतावरील गळती दुरुस्तीचे काम देखील करण्यात आलेले आहे.

३) आर्थिक स्थिती:— मंदिर समितीस सर्व बाबींपासून मिळणाऱ्या उत्पन्नात वाढ झालेली आहे, व सतत उत्पन्नात वाढ होत आहे.

४) मंदिरातील उत्सव व धार्मिक कार्यक्रम:— मंदिरात पारंपारीक पध्दतीने चालणारे श्री. विठ्ठल व श्री. रुक्मिणीकडील उत्सव व धार्मिक कार्यक्रम सुस्थितीत पार पाडले जातात. मंदिरातील उत्सव धार्मिक कार्यक्रमाचा खर्च मंदिर समितीमार्फत केला जातो. उत्सव व धार्मिक कार्यक्रमासंबंधीच्या तपशीलाचे प्रपत्र सोबत सादर केलेले आहे.

५) श्री. स प्राप्त झालेल्या सोने/चांदी वस्तू:— श्री. विठ्ठल रुक्मिणीस भाविकांकडून प्राप्त झालेल्या सोने/चांदीची मंदिर समितीचे ऑथराईज्ड सराफ यांचे कडून सत्यता पडताळणी करून त्यांचे मूल्यांकन करून त्याप्रमाणे भाविकांना पावती दिली जाते. सदरचे वस्तूची रजिस्टरला नोंद घेवून त्या अलंकारासाठी असलेल्या सुरक्षा खोलीत सेफ कस्टडीत सील बंद करून ठेवल्या जातात. सदरचे सुरक्षा खोलीचे संरक्षणासाठी पोलीस विभागाकडून नियुक्त केलेले हत्यारी पोलीसांचा पहारा असतो. त्याचप्रमाणे मंदिर समितीचे सुरक्षा कर्मचाऱ्याकडूनही व्यवस्था पाहिली जाते.

६) मंदिराचे स्थावर व जंगम मालमत्ता मा. नाडकर्णी कमिशनचे अहवालात नमूद असलेल्या व मंदिर समितीशी संबंधीत शेत जमिनीचे काही ठिकाणी वहीवाटदाराने खरेदीने व वाटपाने हस्तांतरण केलेले असून त्यासंबंधीची कागदपत्रे प्राप्त करून घेण्यात येत आहेत. कागदपत्रे प्राप्त झालेनंतर कायदेशीर कारवाई करण्यात येत आहे.

७) परिवार देवता:— विठ्ठल रुक्मिणीकडील परिवार देवतापैकी मंदिर परिसरातील बच्याचशा परिवारदेवता मंदिर समितीने सन १९८७ मध्ये ताब्यात घेतलेल्या आहेत परंतु पंढरपूर शहर हृदीतील आणखीन काही परिवारदेवता असून त्या देखील ताब्यात घेण्याची कार्यवाही करण्यात येत आहे.

८) मंदिर समितीच्या नियोजित योजना व संकल्प:—

१. महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळाचे पंढरपूर येथील पर्यटक निवास कायम स्वरूपी घेवून त्या ठिकाणी भाविकांना अल्प दरात निवासाची सोय करणे.
२. सर्वे नं ५९ मधील जागेत यात्रि निवास श्री. संत तुकाराम महाराज संत पीठ व सुसज्य धार्मिक संदर्भ ग्रथालय सुरु करणे.
३. श्री. संत चोखामेळा समाधी सुशोभिकरण करणे.
४. चंद्रभागा नदीवर पुंडलिक सेतू बांधून दर्शन रांगेच्या मार्गावर निवारा शेडस उभे करणे.



## श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूर प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ

दिनांक १ एप्रिल २०११ ते ३१ मार्च २०१२

श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती, पंढरपूरचा सन २०११-२०१२ या वर्षाचा  
प्रशासकीय अहवालाचा मतितार्थ पुढील प्रमाणे सादर करत आहे.

### १) दर्शन व्यवस्था:-

१) पत्राशेड व बैरेकटींग:- श्री. च्या दर्शनास येणाऱ्या विशेषतः  
आषाढी/कार्तिकी/माघ व चैत्र यात्रेत लाखो भाविक पत्राशेड, दर्शन मंडप ते गोपाळपूर व  
त्यापुढे आवश्यकतेनुसार बैरेकटींग केले जाते. सदरचे पत्राशेड व बैरेकटींग दर्शन रांगेमध्ये  
भाविकांना पिण्याचे पाण्याची सोय, लाईट व्यवस्था, ऊन, वारा, पाऊस, यापासून  
संरक्षणासाठी पत्राशेड, श्रीं चे दर्शन वेळासंबंधी सुचनेसाठी ध्वनीक्षेपन व्यवस्था पत्राशेडचे  
ठिकाणी भजनी मंडळाचे कार्यक्रम, त्याचप्रमाणे शौचालये इ. सुविधा उपलब्ध करून दिल्या  
जातात.

२) उडडाणपूल:- यात्रा कालावधीत दर्शनार्थी भाविकांची रांग सुमारे ५-६  
कि.मी वर जाते. सदरची दर्शन रांगही रहदारीचे रस्त्यावरून जात असल्याने रहदारीचे  
ठिकाणी तात्पुरते उडडाणपूल बसविले जातात. परंतु सध्या मुखदर्शन रांगेतील तरटी दरवाजा  
व पदस्पर्श दर्शन रांगेवरील विणेगल्ली येथील कायम स्वरूपी उडडाणपूल राष्ट्रीय केमिकल्स  
अॅन्ड फर्टीलायझर्स मुंबई यांनी देणगी स्वरूपात दिलेले आहेत व चंद्रभागा घाटावरील  
लोखंडी उडडाणपूल मंदिर समितीचे साहित्य वापरून विना मजूरी घेता एस. एस. के.  
इंजिनियरिंग वर्क्स मुंबई यांनी तयार करून दिलेला आहे.

३) भाविकांचे सोयीसाठी स्वतंत्र मुखदर्शनाची व्यवस्था केली जाते.

४) सुरक्षिततेच्या दृष्टीने मंदिर परीसर व दर्शन रांगेमध्ये पुरेसा पोलीस बंदोबस्त ठेवण्यात<sup>१</sup>  
येत असतो, त्याचप्रमाणे मंदिरात प्रत्येक दरवाजावर धातूशोधक यंत्रे बसविली जातात.

५) अंध अपांग आजारी व वयोवृद्ध भाविकांना विशेष दर्शन व्यवस्था केली जाते.

६) यात्रा कालावधीत भाविकांना पिण्याचे पाणी, वैद्यकीय सेवा उपलब्ध करून दिल्या  
जातात. त्याचप्रमाणे भारत सेवाश्रम संघामार्फत मोफत वैद्यकीय सेवा उपलब्ध करून दिली  
जाते.